

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franc

Telefon
pentru oraș și interurbas
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA.
Strada Zeinyi N-ral 1a.

INSEKTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Fondul ziaristilor.

Arad, 22 Decembrie.

Cu vre-o 10—20 ani înainte de asta, gândul că o atare inițiativă va afla intrupare ar fi părut poate un paradox rău plasat în țara noastră, mai ales în împrejurările de atunci. Un paradox hrănit de firi fanteziste, prea puțin înrudite cu realitatea s'ar fi părut atunci Fondul ziaristilor români din Ungaria, care azi e o respectabilă realitate.

A trebuit un om înțelegător, care cu un gest generos să alunge haina de paradox a acestei mari necesități naționale. Omul a venit și cu sgomotul halucinant al aurului său a trezit și pe alții, i-a trezit mai cu seamă pe cei săraci, cari în frământările lor e natural să privească cu ochi așa de buni pe semenii lor și mai săraci, cari își îngroapă viața în paginile gazetelor. În imaginațiile lor acești săraci vor fi văzut în proporții legendare pe bieții gazetari, cari au nenorocul să ajungă din când în când după grățiile severe ale temnițelor maghiare. Acești săraci n'au ezitat o clipă, ci și-au trimis și ei banișorii lângă aurul mult al domnilor mari, în credința că vor ajuta și ei cât de cât o întreprindere bună.

După inițiator — Dr. Mihu — în anul acesta putem semna la două donațiuni considerabile, ale d-lor Anton Mocsonyi de Foen și Dr. Teodor Mihali, cari se urcă la aproape 30,000 cor.

Cu un capital în total de cea 70,000 cor. gazetarii pot trăi cel puțin cu iluzia, că noua generație ce le va urma pe acest drum deschis, va avea posibilitatea de a-și trăi zilele din urmă în lăcașuri cu chiria plătită, după o muncă paralizatoare.

Siguranța zilei de mâine, va da altă culoare scrisului, glasul milioanei nu va mai muri sub apăsarea condeiului, ci se va ridica triumfător la lumina vieții, va intra în sângele celor ce sufar și se va repeta de gurile alor 4 milioane sau mai multe — dacă vreți!

Intărind poziția acestor răniți ai tuturor luptelor noastre naționale, ne vom hotărâ puterea de rezistență. Ei ne vor măsura înainte ceea ce avem de îndeplinit, ne vor anunța ora în care trebuie să ne trezim, în care să ne gătim de alte neceșități, decât de eternul sgomot al muncii zilnice.

Până acum publicul și-a arătat în mod mulțumitor interesul pentru această imperioasă cauză. În anul acesta contribuțiile au urmat zi de zi, contribuiri cari au dat fundamintul un spor de peste 10 mii cor. — dovadă că gândim și lucrăm mai europenește.

Nu ne îndoim că aceste contribuiri vor urma tot mai des și în pături tot mai largi. Entuziasmul ce l'a întâmpinat în România ideea flotei naționale, credem — că-l va afla în țara noastră această inițiativă, care pentru noi e tot așa de greu necesară, precum e flota națională pentru țara românească. Pă-

nă când vom putea avea alte posibilități de luptă ne putem susține doar prin muncă, și prin propagandă gazetărească.

Involuntar îmi vine sub condei calvarul redactorului nostru responsabil, care ieri a fost ascultat a treia oară de judecătorul de instrucție din Arad, în chestia „tradării de patrie” din poezia „Ca mâini va bate ceasul”. De data asta n'a fost însă ascultat ca martor, cum a fost în rândul trecut, ci ca acuzat.

Afară de asta „Clopotele amuțite” pe cari directorul teatrului din Arad, a promis că nu le va mai trage, au început iar într-o jungă, a primejdie. Nu știm ce-o fi din obsedanta „impăcaciune”, noi însă o simțim bine, cum ne îmbie cu bunătățile ei.

Acestor procese de presă așteptăm să le răspundă cetitorii noștri cu greutatea contribuțiilor lor — un demn dar de sărbători celor mai expuși oameni, cărora noua lege de presă, care așteaptă să-și facă loc prin cazarma de pe malul Dunării, le pune deasupra capului eterna sabie a lui Damocle.

Publicul mare — nădărdum — va ști să-și spună cuvântul, va ști să schimbe redacțiile de azi — pușcării moderne — în așezăminte de unde să se poată vorbi tare și greu despre tot ce vrem, despre tot ce suferim în această țară în plină descompunere, îmbibată de abuzuri fără seamă.

Două surori.

De Ion Agârbiceanu.

III.

— Scurtă convorbire între surori. —

Anicuța (intră saltând în odaie): Tra-la-la, Tra-la-la! Bine, dragoste, tu cânti, tu nu joci?

Mărioara (tese la răsboiu, Pare foarte întunecată. Nu-i răspunde nimic).

Anicuța (vine lângă ea, pune mâna pe brâgile): Cum se poate? Tu nu ști nimic?

Mărioara (îi ia mâna): Lasă-mă în pace! Salta tu și cântă, dacă ai plăcere.

Anicuța. Și tu n'ai? Ție nu-ți pare bine?

Mărioara: Eu rămân acasă!

Anicuța (se retrage un pas și bate în palme, mirată): Tu rămâi acasă? Vorbești serios?

Mărioara (tese mai departe): Foarte serios.

Anicuța: Așa dar ți-a spus mama?

Mărioara: Da.

Anicuța: Ei nu vii?

Mărioara (iritată): Ești surdă?

Anicuța. Atunci ești... ești nebună.

Mărioara: Și tu, cuminte. Nu-mi pasa; cum ne-a lăsat Dumnezeu pe amândouă. Dar ai face bine să mă lași să lucrez.

Anicuța: Nu înțeleg nici pentru ce nu vii, nici pentru ce ești mâniașă pe mine. Că ești mâniașă se vede de-o postă.

Mărioara țese și tace.

Anicuța (bate în palme): Știu pentru ce ești mâniașă!

Mărioara: Dacă știi, bine!

Anicuța: Pentru că nu vii și tu. Asta-i, îți pare rău că rămâi acasă!

Mărioara: Mi se pare că tu ești cea nebună. (Se oprește din țesut.) Și eu sunt invitată ca și tine, și pe mine mă așteaptă costumul, ghețele și pălăria ca și pe tine. Deci, ce vrei să spui?

Anicuța: Tot asta-i! Tot ești mâniașă pentru că nu vii și tu.

Mărioara (cearcă să zimbească): Dar, dacă aș vrea să viu, cine mă oprește? Nu vezi că spui prostii?

Anicuța: Nu știu cine te oprește! Ți-ai pus tu în gând că nu vii, și acum îți pare rău. Da, îți pare rău.

Mărioara (cu mânie): Te rog să mă lași să lucrez. N'am vreme să te mai ascult. (Tese iar.)

Anicuța (se apropie de răsboiu): Pentru ce nu vii?

Mărioara: Nu vreau.

Anicuța: Nu-ți place orașul?

Mărioara: Nu.

Anicuța: Nu vrei să vezi lume? Să te arăți între oameni?

Mărioara: Piha! Parc'am fi o marfă de vândut!

Anicuța: Dar fetele dela oraș sunt marfă?

Mărioara (nervoasă): Dă-mi pace!

Anicuța: Ți-e frică de oameni? Nu te ști purta elegant și ți-e rușine? Vrei să nu-ți zică: „uite, gășca dela sate?”

Mărioara: Dă-mi pace Anicuța, îmi faci rău.

Anicuța: Nu-ți dau pace, pentru că mi drag de tine și nu vreau să te las acasă supărată. Eu simt că-ți pare rău, rămânând. De aceea-ți spun: Și eu sunt tot așa de proastă ca și tine, nici nu știu vorbi cu tinerii, nici nu știu purta cum se cade o haină, și totuși am curaj să mă duc. Te rog ieși și tu curajul acesta. Ne-ar sta mai bine la amândouă, ne-am învăța una pe alta.

Mărioara (cu mânie): Să am eu o așa de proastă părere despre mine, n'aș eși din sat cât aș trăi. Ce crezi tu, suntem noi zdrențe? Ce, sunt mai bune decât noi fetele din oraș? O, as vrea să văd!

Anicuța (serioasă): Atunci, pentru ce nu vii?

Mărioara: Nu voad, ți-am spus. Nu-mi face nici o plăcere.

Anicuța: Vorba ta din urmă?

Mărioara: Vorba mea din urmă. (Anicuța ese supărată.)

IV.

Anicuța către Mărioara.

Dragă sorioară,

Am ajuns! Sunt aici! Ce frumsețe, ce splendoare! Nu te supăra pe mine că-ți scriu o scrisoare așa de veselă, deși te știu supărată, dar

Raporturile României cu Austro-Ungaria.

„Epoca”, organul marelui român N. Filipescu, publică în numărul său de Vineri, sub acest titlu, următoarele:

Desbaterile din camera ungară și declarațiile contelui Tisza sunt o mărturisire, de data aceasta oficială, că se urmează tratative de împăcare între Români și Maghiari.

Ultimile știri lasă să se întrevadă un desno-dământ favorabil al tratativelor.

Din parte-ne ne-am bucura foarte sincer, dacă s'ar ajunge la un modus vivendi.

Ne-am bucura și pentru Români din Ungaria și pentru regatul României.

Românii ar putea căpăta o viață normală ca supuși credincioși ai monarhiei habsburgice.

România ar reveni la relații normale cu monarhia vecină, relații adânc sdruncinate de pe urma crizei balcanice.

Orice s'ar zice, România a simțit că n'a avut la Viena sprijinul la care se credea îndreptățită.

S'a repetat necontenit că chiar din „Cartea verde” rezultă că Austro-Ungaria a sprijinit România cu sfaturile ei amicale, distribuite cu multă dărmăcie fie la București, fie la Sofia.

Aceasta n'o negăm, dar în aceasta reșede tot concursul.

Asemenea sprijin am căpătat dela toate puterile, chiar dela acele cari nu ne datorau nimic, pe când dela Austro-Ungaria ne puteam aștepta la mai mult.

În schimb Austro-Ungaria nu ne-a dat nici un răspuns, când i-am cerut să-și însușească revendicările noastre reduse la minimum, Austro-Ungaria a furnizat arme armatei bulgare; Austro-Ungaria, mai mult ca ori care altă putere a văzut cu ochi răi campania noastră și singură Austro-Ungaria a susținut cu îndârjire revizuirea tratatului din București.

De aceea toate declarațiile făcute în delegațiuni, spre a evidenția sprijinul Austro-Ungariei, de pe urma sfaturilor ei amicale, n'au convins pe nimeni în România.

Dacă dar persecuțiile ce îndură Români din Ungaria ne făceau să suportăm cu greu legăturile oficiale dintre cele două state, cum se poate închipui că continuarea persecuțiilor,

chiar după ce am văzut că acele legături oficiale nu ne erau de nici un folos, s'ar putea împăca cu o politică externă de strânsă prietenie cu Austro-Ungaria!

De aceea când auzim exprimându-se în Reichstagul german, speranța că „România va mai rămâne un sprijin pentru tripla alianță”, spunem categoric că aceasta nu va fi, oricare ar fi guvernul din România, pe câtă vreme va continua în Ungaria politica de persecuție și de suprimare.

O spunem neted: ori care ar fi consecințele pentru politica noastră externă, exasperarea sentimentului public nu va mai tolera aceea prietenie.

Nu ne amestecăm în afacerile interne ale monarhiei vecine. Vom avea cu dânsa relații corecte. Dar prietenia nu se poate impune și prietenii nu putem fi cu călăii congenerilor noștri.

Tot așa de neted putem mărturisi, că ne vom bucura sincer de inaugurarea unei ere de bună conviețuire între Români și Unguri și de relații prietenești ca altă dată cu monarhia vecină, una nedespărțită de alta.

Cheia situațiunii. Corespondentul din București al ziarului vienez „Die Zeit”, zugrăvind dispoziția din România față cu politica contelui Berchtold scrie între altele:

În ce privește chestia restabilirii unei relații, întemeiate pe încredere reciprocă, între monarhie și poporul românesc, s'a făcut un început bun prin manifestările amicale ale delegațiilor austriece și ungari înțelepți. În tot cazul cei de aici nu se vor mai mulțumi numai cu vorbe. Ei vreau să vadă fapte, și anume în primul rând să se rezolve în chip mulțumitor chestia Românilor ungurenii. Din punctul de vedere al poporului românesc, după experiențele făcute în cursul crizei balcanice, ameliorarea relațiilor altcum nu se poate cugeta. Chestia aceasta este prin urmare cheia situațiunii. Aci se știe doar foarte bine, că origina politicii balcanice a monarhiei trebuie căutată în Ungaria, și din cauza aceasta se așteaptă o schimbare în chestia românească.

Alegerea din B. Ciaba. Azi are loc în B. Ciaba lupta pentru mandatul de deputat între candidatul partidului muncii *Beliczey Géza* și cel al partidului țărănesc democrat, sprijinit de opoziția maghiară *Ludovic Purjesz*, redactorul ziarului „Világ”. După cum ni se telegrafiază lupta

e foarte violentă. Intreg orașul Bichis Ciaba e înfundat de jandarmi, nelăsându-se trecere liberă chiar nici ziaristilor.

Pe la orele 1 d. a. candidatul partidului muncii a fost în majoritate de voturi. Opoziția sperază totuși, că va învinge candidatul ei.

Delegațiunile. Conform înțelegerii dintre contele Tisza și baronul Lános, președintele delegațiunii ungare, ședința delegațională de încheiere va avea loc în 27 Decembrie. Acest termen amânat s'a impus din cauza că delegațiunea austriacă încă nu și-a terminat desbaterile.

Delegațiunea austriacă s'a ocupat Sâmbătă cu chestiunea creditelor bosniace. După răspunsul ministrului Bilinski la interpeleziunile înaintate, delegațiunea a votat creditele bosniace. A mai vorbit încă și ministrul de război Krobatin, respingând acuzațiunile ce i s'au adus comandamentului armatei în cursul crizei.

„Cartea verde” a României.

— Documente. —

Al 88-lea.

La 8 Februarie 1913, d. Ghica, ministrul român la Sofia, comunică d-lui T. Maiorescu că din cauza vagului asupra meditațiunii propuse, plenipotențiarilor marilor puteri au cerut instrucții guvernului lor. D. Ghica are impresia că guvernul bulgar va pune oarecari condiții pentru primirea meditațiunii; între altele imposibilitatea cedării Silistrei.

Al 89-lea.

La 8 Februarie d. Maiorescu comunică M. S. regelui:

După însărcinarea M. S. regelui am fost azi la d. Gh. Gr. Cantacuzino, președintele senatului, pentru a-i comunica din partea M. S. că este de prevăzut peste scurt timp o schimbare a situației în Balcani, care va da prilej României să-și manifesteze preponderanța într'un mod hotărâtor; ca alianța între Bulgari, Sârbi și Greci — după toate probabilitățile — se va desface în curind și că până atunci nu este prudent ca România să aibă o atitudine războinică, ci din contră să își unească stăruințele cu ale marilor puteri pentru restabilirea păcii. Astfel va crește autoritatea României în Europa, și aceasta îi va fi cel mai mare folos la momentul oportun.

nu pot face altfel. Mi-e sufletul plin de lumină și dacă am o durere adevărată e că nu te aflu lângă mine, că nu ești aici să te bucuri și tu! Într'adevăr, ai făcut foarte rău că n'ai venit. Să vezi mă simt așa de ușoară ca o rândunică. Bunice! n'am știut ce să-i spun, pentru ce n'ai venit tu. A trebuit să mintesc, dragă Mărioară, să-i spun că ești bolnavă. Dumnezeu! s'a supărat rău de tot, și nu știu cu ce s'o înveselească. Mereu îmi spune: „Soru-ta aia...”, dar numai atât! Mai departe nu merge. Căci trebuie să ști, ea nu crede c'ai fi bolnavă, și mi se pare că are o părere ciudată despre tine și nu vrea să mi-o spună. Nu vei putea-o împăca, decât venind cât mai repede. Bagă de seamă: eu i-am promis că o să vi cât de curând, că boala ta va trece iute.

Și, pentru ce n'ai veni, te întreb? Mai întâi drumul! Numai drumul pân' aici cu trenul, face să părăsești pe câteva zile satul. Închipește-ți un vagon de clasa a doua, în care nu mai sunt, afară de mine și mama, decât doi tineri și o domnișoară. Nu sunt eu de vină dacă ne-am nimerit chiar în vagonul acesta: toate celelalte erau pline. Mama a căutat destul să afle altul, dar înzadar. Eu, pentru ce aș minti? nu doream să găsească altul, pentru că... ei, pentru că domnișoara din vagonul ăsta avea un costum foarte elegant și voiam să-l văd mai de aproape. Cât de liberi și fericiți vorbeau cei doi tineri cu coconița aceea! Ea ciripea mereu și râdea foarte frumos! Să nu mă răzi! după ce

am ajuns la bunica am încercat și eu să imitez râsul ei. Și ști? Nici nu mi-a fost așa de greu!

I-am admirat mult pețita albă a obrajiilor, ce fină, ce delicată era! Vai, ori ce am zice, noi fetele de pe la sate, nu avem față așa de delicată. Pe noi ne arde soarele, ne bat vânturile, noi nu ne știm griji, și nici nu ne putem. Când a trebuit să mergem adeseori și la strânsul fânului și al otăvii!

Apoi se vezi ce artă în frizarea părului! Noi n'avem nici idee câtă grație ne pot imprumata câteva bucle ori suvițe de păr, așezate cu artă. Par'că te văd cum privești de încrunțată cetind șirele acestea. Te gândești: nu-ți mai rămâne decât să te piepteni și tu ca domnișoara aceea. Da, am și încercat și mi-a reușit, și pot să-ți spun că-mi șade foarte bine. E un păcat într'asta: să imitezi ce-i frumos? Va trece însă multă vreme până voi putea ciripi și eu atât de plăcut cu tinerii! Asta e mai greu decât îți închipui tu, și trebuie multă obișnuință.

La început credeam că străinii din vagon sunt unguri: vorbeau ungurește, dar cât de tare mi-a svâcnit inima, când, izbucnind de-odată toți trei în răs șgomotos, au început să vorbească românește! Și ce limbă! Ce cuvinte a-lease, ce pronunțare frumoasă! În privința asta noi, — ori cât de cuminte te-ai crede tu, nu le ajungem nici la degetul cel mic. M'am simțit foarte umilită, și n'aș fi cutezat, pentru toată lumea, să spun un cuvânt mai tare, vorbind cu mama.

Totuși, o mângâiere am avut, și încă ce mângâiere! Din când în când cei doi tineri priveau la mine cu interes. Ba, ce să-ți mintesc, priveau la mine c'un fel de admirare, simțeam asta, deși nu mă uitam la ei. Numai atunci am precept ce fericire e să fi frumoasă! Căci, pe lângă tot tenul ei admirabil, eu eram mai frumoasă decât domnișoara aceea. Odată, dar o singură dată, — îți jur —, ochii mei s'au întâlnit cu a tânărului celui brunet! Ah! mi-am și uitat să-ți spun: unul era blond, cu ochii albaștri, celălalt cu ochii, sprâncenele și mustățile negre. O singură dată, dar cum mi-a năvălit sângele în față, sfinte Doamne! Credeam că mi s'au aprins obraji! M'am și rușinat pentru asta, pot să te asigur, și chiar mama s'a uitat încrunțată la mine. Păi, bine, eram eu de vină? Suntem noi de vină, fetele dela sate, că ne zăpăcim văzând un tânăr frumos? Dacă s'ar întâmpla să vedem mai adeseori astfel de tineri, desigur că asta nu s'ar întâmpla. M'am uitat la domnișoara aceea: ea nu era stingherită de loc de privirile lor, și, sfinte Doamne, nu se uita la ei pe furis, ci le căuta drept în ochi. Așa cutezantă mi-ar plăcea și mie!

Bunica ne aștepta la gară, pe mine era aproape să nu mă cunoască. I-a părut foarte bine că am venit, dar îndată, băgând de seamă că tu lipsești, s'a intristat și pân' acasă abia a mai spus câteva cuvinte. Acum, așteptându-te pe tine, i-a trecut. Să vezi ce costume elegante, ce pălării frumoase ne-a cumpărat! Al meu se

Al 90-lea.

Raportat Majestății Sale regelui de către d. Maiorescu, la 9 Februarie.

La consiliul de miniștri ținut ieri, când se știa că voiu supune discuției mediațiunea propusă de Anglia, d. N. Filipescu a venit cu un exemplar al convențiilor dela Haga din 1907, pe care în anul trecut le supusem aprobării parlamentului și sanțiunei Majestății Sale; ne-a citit din el art. 3 până la 7 al primei convențiuni și ne-a propus primirea mediațiunei în condițiile acestor articole, însă cu rezerva ca să exprimăm puterilor dorința unui grabnic rezultat.

Propunerea d-lui N. Filipescu a fost primită de toți miniștrii și pe temeiul ei am remis astăzi eu personal reprezentanților celor 6 mari puteri următoarea notă:

„Guvernul României acceptă mediația oferită prin demersul ministrului englez la București, Sir George Barclay, în numele guvernului englez, comunicată d-lui Maiorescu, Vineri - (14) Februarie, și în care Anglia stăruiește „să se recurgă la mediația unei puteri”. La acest demers englez s'a asociat d. de Waldthausen, Duminică 9 (16) Februarie, citind d-lui Maiorescu o comunicație a guvernului german de a sprijini propunerea engleză. De Luni 4 (17) până Mercuri 6 (19) Februarie, d-nii miniștri plenipotențitari ai celorlalte patru mari puteri au făcut același demers.

România acceptă cu atât mai mult mediația oferită de cele șase mari puteri ale Europei, cu cât ea a fost fericită de a se putea asocia, în timpul conferinței ținută la Haga în luna Octombrie 1907, la toate propunerile generoase ale puterilor în favoarea păcii și mai ales ea a semnat cu ele, la 18 Octombrie 1907, prima convenție „pentru regularea pașnică a conflictelor internaționale”, care în art. 3-7, prevede și precizează o anumită mediațiune.

În alegerea care i-a fost lăsată de propunerea engleză, România s'a decis să accepte mediația tuturor celor 6 mari puteri, și acceptă fără altă condiție, adăugând numai dorința, justificată de circumstanțe și de altfel putându-se sprijini pe art. 8 din zisa convențiune care — cu toate că prevedea o altă ipoteză — conține ideea unui termen necesar de prevăzut pentru mediațiune. Această dorință este: ca marile puteri mediatore să voiască a limita ele înșile durata acțiunii lor și să comunice României termenul până când cred ele că bunele lor ofiții vor ajunge la rezultat”.

Al 91-lea.

D. Maiorescu comunică la 11 Februarie ministrului nostru la Petersburg că s'a acceptat mediațiunea celor 6 mari puteri.

Cu acest prilej d. Maiorescu subliniază pentru ministrul nostru la Petersburg dorințele manifes-

tate de România în nota prin care anunța puterile că primește mediațiunea.

Totodată îl invită să anunțe că România alege Petersburgul ca loc de deliberare.

Al 92-lea.

D. Beldiman, ministrul nostru la Berlin comunică d-lui Maiorescu, la 13 Februarie, că Germania va sprijini cu toată influența sa cedarea Silistrei.

Guvernul german în ce privește propunerea engleză de a se interveni la București pentru ca guvernul român să primească aceeași formulă de adesiune ca Bulgaria, nu vede necesitatea unei astfel de intervenții pentru că nimic nu s'ar opune ca Bulgaria să se conformeze punctului de vedere adoptat de România.

Al 93-lea.

La 13 Februarie, d. Mișu, ministrul nostru la Londra, comunică că ambasadorii sunt de părere că guvernul român, tot ca și guvernul bulgar, ar face bine să supună, diferendul deciziunii marilor puteri, contrar guvernul bulgar ar putea să refuze și el să se supună acestei decizii.

Ministrul cere relații asupra locului ales pentru mediație.

Totodată d. Mișu comunică că ambasadorii țărilor amice vor susține la reuniunea de a doua zi cererea României de a i se ceda orașul ce trebuia să fie al ei.

Al 94-lea.

D. Maiorescu comunică la 14 Februarie ministrului nostru la Londra că s'a propus deja d-lui Sasonow Petersburgul ca loc al mediațiunei.

Al 95-lea.

Documentul acesta e memoriul guvernului român asupra diferendului româno-bulgar remis confidențial guvernului celor șase mari puteri și reprezentanților lor la București, Londra și Petersburg, — memoriu pe care l-am publicat în ziarul „Românul”.

Al 96-lea.

D. Beldiman, ministrul nostru la Berlin, comunică la 15 Februarie 1913 d-lui Maiorescu că secretarul de stat dela externe i-a spus că a intervenit direct pe lângă ministrul afacerilor străine din Rusia, pentru a obține adesiunea acestuia asupra cedării orașului Silistra României, bine înțeles sub rezerva concesiilor din parte noastră, în spre Marea Neagră. „Auswärtiges Amt” face și va face tot ce e posibil în această direcție, lucrând în același timp și pe lângă cabinetul din Londra. Pe de altă parte d. Beldiman mai comunică, că secretarul de stat e de părere că va fi imposibil ca unanimitatea puterilor să accepte mediațiunea așa cum a fost formulată de guvernul nostru, pen-

tru că cea mai mare parte a guvernelor nu vor să se expună la eventualitatea ca intervenția lor să n'aibă nici un rezultat.

D. Beldiman întreabă ce trebuie să răspundă la aceasta.

Al 97-lea.

La 16 Februarie 1913, ministrul nostru la Londra, comunică d-lui Maiorescu următoarele:

„În interesul regulării rapide și definitive a diferendului nostru cu Bulgaria se speră la Foreign Office că România va accepta condițiile admise de guvernul bulgar pentru mediație.

Am explicat dificultatea situației politice, atâta vreme cât marile puteri nu prezintă oarecare garanții cu privire la Silistra.

Al 98-lea.

D. Titu Maiorescu încunoștințează la 16 Februarie 1913 pe ministrul nostru la Berlin de următoarele:

Mediațiunea acceptată de noi a fost propusă de ministrul englez după o depesă a ministrului afacerilor străine engleze, care vorbește expres și numai de mediație.

Dacă puterile au făcut la Sofia o altă propunere, aceasta nu este greșeala noastră în același timp, e echitabil ca Bulgaria să nu fie mai mult angajată ca România. Guvernul bulgar trebuie să fie admis a accepta același mediație. A face din această chestie de formă o nouă dificultate, înseamnă a înmulți complicațiile deja foarte mari.

Al 99-lea.

Duminică 17 Februarie 1913 d. Maiorescu raportează Majestății Sale regelui:

„Astăzi a fost ministrul francez, d. Blondel, ca cel mai vechiu dintre miniștrii plenipotențitari ai celor 6 mari puteri, la mine și, în numele colegilor săi, conform instrucțiilor primite dela cele 6 guverne, mi-a citit și mi-a lăsat următoarea notă, ca expresie a acestui demers colectiv”

„Guvernul bulgar a dat următorul răspuns la propunerea ce i-au adresat-o cele 6 mari puteri, cu ocazia diferendului româno-bulgar:

Guvernul bulgar încrezător în spiritul de înaltă echitate al marilor puteri acceptă propunerea de a se supune pentru soluțiunea conflictului româno-bulgar, deciziunii celor 6 mari puteri, dacă guvernul român o acceptă de asemenea.

Acceptarea de către guvernul bulgar a propunerii formulate de marile puteri, se găsește astfel subordonată de acceptarea aceleiaș propuneri de către guvernul român.

Depinde prin urmare de guvernul român să facă cunoscut dacă, pentru a grăbi soluțiunea conflictului româno-bulgar, e dispus să se supună deciziunii celor 6 mari puteri”.

Am răspuns îndată dlui Blondel că guvernul român nu poate primi această nouă propunere, care ar fi un arbitraj și nu o mediațiune, cum ne-a fost recomandată de Anglia; că termenul de „CONFLICT ROUMANO-BULGAR”, întrebuintat în răspunsul de mai sus al guvernului bulgar, îmi pare impropriu, deoarece până acum nu există decât un DIFFEREND româno-bulgar și că tocmai, neexistând încă un conflict, nu poate fi vorba de arbitraj, și că în orice caz, guvernul român nu se va sustrage dela datoria de a supune parlamentului rezultatul mediațiunei puterilor.

potrivește de minune, e croit după o față de aici, de vrâsta și statura mea. Să vezi plimbări, să vezi lume! Ce de tineri draguți! Dragă, în loc să-mi răspunzi la scrisoarea asta, vino tu însuși. N'are să-ți pară rău, te asigur. A ta Anicuța.

V.

Mărioara către Anicuța.

Nu m'am grăbit să-ți răspund la scrisoarea ta, pentru că nici n'aveam de gând să-ți răspund. Astăzi, însă, am căpătat o epistolă dela bunica. Pentru ea îmi pare foarte rău că nu pot să viu, să-i fac plăcerea asta. Hotărârea mea însă nu poate fi schimbată; de-o parte am foarte mult de țesut, cum ști și tu, de altă parte, tot ce-mi scrii nu mă ademenește, ba dimpotrivă mă supără, cum să-ți spun, mă ofensează parca. Și nu judec numai eu așa, ci și tata. Trebuie să ști că i-am dat și lui să cetească scrisoarea ta.

Într'adevăr, mie mi se pare că devii ridicolă, tu crezi că măimuterie e ceva frumos și de dorit, pe când nu e decât un lucru josnic. Nu crede că în chipul acesta, vei avea odată vr'un câștig. Oamenii disprețuiesc pe cei cari trăesc din imitații. Asta se cunoaște de-o postă și nu vei putea înșela pe nime, te asigur.

Apoi, tot mai mult mă conving că tu ești foarte aplicată a te lăsa să fi sedusă de aparență. Cât te-ai însufletit de tinerii cu cari ai călătorit în vagon pentru că știau vorbi frumos. Dar de unde ști că n'au fost, de pildă, niște ji-

danj din România? Nu știu ce ai face când un tânăr frumos lustruit ar începe să-ți spună ție cuvinte frumoase. Poate că ți-ai pierde numai decât capul pentru cel dintâi adus de vânturi. Sărmană sorioară! Ar trebui să mă mîniu pe tine pentru prostia ta, dar nu pot decât să te compătinesc.

Să nu crezi că mă simt nefericită pentru că am rămas acasă. Eu știu bine că tot la sate o să-mi petrec viața, și pentru aceea n'am vreme de pierdut înzadar pe la oraș. Noi trebuie să rămânem cu o singură amintire dela oraș: cu anii de școală. Da, la aceia ne vom gândi totdeauna cu plăcere. Alte amintiri nu trebuie să avem, pentru că le-am urî cu timpul. Nici n'are să-mi pară rău, mie uneia, că voi fi dascăliță ori preuteasă pe sate. Mie îmi place. E puțină strălucire omenească în jurul nostru, de sigur, dar ce plătește asta la oraș, unde este din belșug, când e falsă și bună numai pentru a duce pe oameni în rătăcire? În schimb la sate avem liniște și pace și putem munci, deci nu ne petrecem viața înzadar.

Tu fă cum îți place, dar sufletul meu e să vii cât mai repede acasă. Te asigur că nu câștigi acolo nimic, decât că te faci ridicolă, iar venind acasă te vei umplea de ciudă văzând mândrele covoare pe cari le voiu fi țesut eu până atunci. I-am scris și bunicii că nu pot veni!

Mărioara.

(Sfârșitul în numărul viitor.)

Bătăturile, scortoșenia pielei, oriciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosești „CANNABIN”

1 sticlă 1 cor., francată
1 coroașă 40 fl., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la prăgător: Dr. E. FLESCHE, farmacia la „CORONĂ” în Győr

Ce se poate ști despre cauzele nenorocirii dela Bănești.

— Corespondență specială. —

București, în Decembrie.

In acele zile de jale nemărginită, după prăbușirea neîntrecutului nostru aviator, persoanele cari au stat în nemijlocita lui apropiere până în acea nefastă clipă supremă, n'au avut tăria necesară pentru a fixa cu exactitatea, care reclamă liniște, toate momentele din jurul catastrofei, ci nici de a desminti câte versiuni false s'au publicat despre scumpul lor prieten și cel mai iubit fiu al neamului.

La momentul potrivit se va încerca a însemna toate cu precizie și cu vrednicie.

Problema care mai mult și mai dureros decât ori care alta a preocupat întreaga suflarea românească admiratoare a lui Vlaicu este aceea a cauzelor cari au produs accidentul fatal. Dacă nimeni din cei chemați și chiar nici unul dintre ofițerii piloți, camarazi ai lui Vlaicu, nu s'a găsit pentru a aborda această problemă capitală, explicarea rezidă în numai în un fel de sentiment de pietate la cei ce mai mult au iubit pe vecinic regretatul nostru inginer aviator, ci și în convingerea că nici când nu vom ajunge să înțelegem misterul care a pus capăt vieții lui Vlaicu. Singur el și-a dat seama în momentele tulburătoare când se sbatea pentru a învinge această primă trădare din partea paserei sale măstre și din partea văzduhului, care l'a purtat în atâtea triumfuri. Secretul e la dânsul în mormânt.

Acum, că în acest ziar s'a publicat o încercare de ipoteză „asupra cauzelor accidentului lui Vlaicu”, atât pentru informarea justă a publicului nostru care a însoțit pe Vlaicu cu toată dragostea imaginabilă, cât și pentru a feri pe alții cari eventual vor încerca să explice taina, de asemenea greșeli în cari pot cădea din cauza indicațiilor false ori insuficiente, (în a face următoarele constatări:

1. Nu se poate pune nici un temelie serios pe spusele adevăraților ori pretenșilor martori ai căderii lui Vlaicu. Noi, cari l'am văzut imediat după dezastru și am vorbit și mai târziu cu ei, ne-am conștientizat și susținem că spusele lor au fost dela început lipsite de statornicia izvorită din observare justă, ele cuprîndeau afirmări imposibile, și se contraziceau „diametral”, chiar de atunci, dintru început. În măsură ce au fost tot mai adeseori interogați după aceea, ori s'au întreținut între olaltă, ei își sugerează acum ca ale lor și afirmări auzite dela alții, ori ceite în ziare. E chiar firesc să fie astfel: bietii țărani din Bănești și din Băicoi nu văzuseră până aci sbor în aeroplan, nu aveau măsura de a-și da seama despre înălțime, nici de a ști ce e normal și ce e accidental în mișcările aparatului ce sbura peste câmpul unde erau ei. Au fost cazuri de au căzut piloți la aerodrom, sub privirea camarazilor, instructorilor, inginerilor, totuși nu s'a putut stabili nimic exact asupra cauzelor cari i-au doborât, decât aproape exclusiv numai atunci, când ei înșiși au rămas la conștiință pentru a indica ce s'a întâmplat. Cu atât mai puțin aci. — Sunt evidente contraziceri crase chiar și în citatele acelui articol.

2. Se cere a mărturisi că nu se poate afirma nimic științificeste sigur asupra faptului, fost-a oare intact aparatul lui Vlaicu imediat înainte de cădere, ori doară suferise el livarii, câtuș de mici ori mari, și de ce natură. Aeroplanul, falnicul monoplan Vlaicu II, a fost găsit un morman de ruine; cei ce s'au apropiat de el, au avut, cu drept, grija dinții să caute pe sârmanul pilot, cu desăvârșire astrucă, ghemuit sub țărâmurile aparatului său. Pentru a străbate la el, s'au ridicat părțile cari erau deasupra lui, s'a rupt din pânză, s'au tăiat cabluri! Dorisem ca după scoaterea corpului inanimat al lui Vlaicu, să rămână neatins vreascurile până vor sosi mai mulți specialiști. Dar cine a putut reține lumea de a nu ingenușchia plângând pe locul sinistrului, cine a putut-o opri de a nu săruta pios ce a rămas din opera geniului strivit?...

Aceste sunt cele două indicii pozitive în teorema de care e vorba. Observă că descrierea locului nici ea nu corespunde stărei de atunci.

Rămâne să se ia deci în vedere aceste constatări la judecarea ipotezei de față și a celor ce ar mai putea urma, nenumărate. Adevărul? Ignorabilus.

C. Nedelcu.

Dela epitropia

„Fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor rom. din Ungaria.”

Arad, 22 Decembrie.

Ca în toți anii așa și în anul acesta epitropia „Fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români” din Ungaria a lansat acum în preajma serbătorilor nașterii Domnului și ale anului nou, către toți fruntașii societății noastre următorul apel, cu a cărui importanță ne ocupăm azi la loc de frunte:

„Din rapoartele publicate în ziarele noastre, Vă este cunoscut, că „Fundațiunea pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria” s'a augmentat și în anul acesta — special prin donațiunile considerabile ale dlor Anton Moesonyi de Foen și Dr. Teodor Mihali — cu aproape cor. 30.000.—, ajungând azi la un capital total de circa cor. 70.000.—.

Suntem conștienți, că augmentarea fundațiunii noastre se datorește în prima linie înțelegerii juste cu care publicul ne onorează scopul final al străduințelor noastre: înălțarea presei românești. Ca o dovadă despre aceasta servească nenumăratele contribuiri făcute de mulțimea celor mici la toate ocaziunile, contribuiri, cari și în anul acesta au dat un spor în averea fundațiunii de peste cor. 10.000.— și din cari — cu mare mulțămire însemnăm la acest loc — singure răscumpărările felicitărilor dela serbătorile trecute au ajuns suma de cor. 1646.50.

Bazați pe bunăvoința și interesul ce ni l-a arătat deci publicul nostru și conșții de datorința ce avem de a stărui mereu pentru augmentarea fundațiunii noastre, prin aceasta ne permitem a pași și în anul acesta în rândul celor ce roagă ca obicinutele răscumpărări de felicitări de sărbătorile ce se apropie, să se facă în favorul „fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria”, dat fiind că această fundațiune este astăzi cea mai avizată la sprijinul public. Vă rugăm de altfel a da ascultare rugării noastre și pentru faptul că intenționăm ca din răscumpărările felicitărilor din anul trecut și a celor ce se vor face în anul acesta să punem bază — în cadrele fundațiunii — a unui fond special al felicitărilor răscumpărate, pe care să-l augmentăm an de an la asemenea ocaziuni și care să fie o mărturie pentru posteritate despre felul cum ne-am înțeles cei prezenți datorințele față de cauza mare a presei românești.

Creдем, că P. T. d-voastră apreciați după cuviință pasul ce-l facem și deci nu ne veți lua în nume de rău dacă Vă rugăm să stăruiți în cercul cunoșcătorilor d-v., ca să-și răscumpere felicitările de sărbători în favorul fundațiunii noastre.

Numele celor ce vor urma rugării noastre cum și samele ce vor contribui, Vă rugăm să le însemnați pe lista alăturată, pe care după încheiere să binevoiți a o trimite subsemnatului spre a se îngriji de publicările necesare.

Banii adunați Vă rugăm a-i trimite cu ceul alăturat la adresa „Băncii generale de asigurare” din Sibiu, care — după încheierea totală a donațiunilor — îi va transpune institutului „Ardeleana” din Orăștie.

Mulțămindu-vă, semnăm

Sibiu, la 20 Decembrie 1913.

Ioan I. Lapedatu,
secretarul epitropiei fundaționale”.

Scrisori din Milano.

Opera „Parisina” de Mascagni la teatrul Scala.

Milano, Decembrie 1913.

Noutatea lirică cea mai de seamă a stagiunii actuale al celui mai mare teatru — este fără îndoială „Parisina” tragedia lirică de Gabriele d'Annunzio și muzicată de maestrul Mascagni.

Parisina face parte dintr'o trilogie intitulată „I. Malatesti”. Cea dintâi fu „Francesca da Rimini” — publicată în 1902, a doua pe care D'Annunzio ne-o dă aproape după 11 ani e „Parisina” iar a treia care trebuie să urmeze va fi intitulată „Sigismund Malatesta”.

Pietro Mascagni se înamora de această tragedie, Parisina, încât îi scrisese muzica în mai puțin de un an de vreme și i-a prezentat publicului care nerăbdător o aștepta. Și o aștepta cu atât mai nerăbdător cu cât cunoștea temperamentele atât de diverse ale autorilor.

Francesca da Rimini, și Parisina, pe cari aceeaș flacăra a dragostei vinovate le duse la moarte, sunt figuri legendare pe cari arta le-a sfințit.

Parisina a inspirat mulți poeți, scriitori și chiar pictori. George Byron îi ridică un poem liric; alți scriitori italieni au publicat diferite romane istorisind viața amantilor dela Ferrara.

Gabriele D'Annunzio — nu se îndepărta de tradiție. Tragedia e împărțită în patru acte. Primul act se petrece la Villa in Insula de Po. Parisina Malatesta tânără și foarte frumoasă e soția lui Nicolo al III-lea d'Este care pentru dânsa a alungat prima lui soție, Stella de Tolomei, zisă încă Stella dell'Assasfino. De la această primă soție, Nicolo a avut trei fii dintre cari cel mai mare se cheamă Ugo. Chiar dela primele scene se intră în partea intimă a dramei. Stella nu seapă nici o ocazie ca să atâțe ura lui Ugo contra mamei sale vitregi, îndemnându-l chiar să o otrăvească.

În vremea acestei lupte sufletești a lui Ugo, sosește Parisina. Stella, orbită de gelozie îi adresează vorbe calomnioase și apoi fuge. Parisina umilită și batjocorită începe să plângă convulsiv iar la întoarcerea bărbatului ei dela vânătoare îi istorisește de purtare murdară a aceleia care fu „vechea concubină alungată”. La aceste vorbe Ugo însă nu mai poate rezista și nu ia apărarea mamei sale adevărate și se hotărăște să plece departe, să lupte, să moară chiar.

Actul al doilea ne duce la Casa Sfântă din Loreto unde Parisina — în urma voinței lui Nicolo — e sosită în pelerinaj. Ea trebuie să ofere „Virginei negre” daruri scumpe, împodobind această sculptură a lui Luca Evangelhelistul. Deodată un sgomot infernal se aude. E o ceată de sclavi care năpustește în Casa Sfântă ca să fure opera lui Luca Evangelhelistul așa cum e împodobită de pietrele prețioase și darurile aduse de Parisina. Print'o combinație a... tradiției sau a scenei, Ugo în fruntea unei cete de oameni sare să salveze „Virgina neagră” și în această luptă, victorioasă pentru oamenii lui Ugo, acesta rămâne rănit. Parisina nu bagă de seamă aceasta până când Ugo prezintă spada plină de sânge „Virginei” în semn de închinare pentru victoria reformată. Frumoasa mamă vitregă are un sentiment de adâncă grijă și vrea să îngrijească imediat rana tânărului.

La această apropiere a lor, ambii se simt cuprinși de o mare flacăra. Din vechea ură nimic nu a rămas, flacăra amorului i-a cuprins pe amândoi. Dragostea îi împinge la păcat. În zădar Parisina vrea să evite geniul Răului — să fugă din fața tentației — dar nu poate. „Virgina neagră” nu a putut alunga diavolul care ospitalita surletele lui Ugo și a Parisinei.

Dela al II-lea act la al III-lea trece un an și ne găsim în camera Parisinei la Belfiore. Și aci suntem la culmea tragediei. Parisina așteaptă amantul cetinul romanul lui Tristan și Isotta. Ugo sosește cu noaptea îmbălsămată de parfum și plină de tentații.

Când amantul e aproape de punctul de a duce către cuibul lor pe Parisina, vocea servitoarei se aude anunțând venirea lui Nicolo. Parisina își ascunde amantul după perdelele patului. Nicolo, armat până în dinți și urmat de o ceată de oameni cu toțe în mâni, spune Parisinei că e în căutarea unui leopard pe care-l avea în dar dela împăratul Grecilor. Spunând aceste vorbe dă două focuri de revolver spre perdele. Pe când se pregătea a da al treilea foc, Parisina îi strigă infriocoșată: „E Ugo, fiul tău!”

Atunci în culmea furiei, Nicolo pronunță condamnarea: ambii vor perde capul sub aceeaș secură, sângele unuia se va amesteca cu a celui alt.

Actul al patrulea e mult mai scurt. E scena dureroasă unde Ugo și Parisina se văd închiși într'o car-

ceră despărțită de eșafod printr'un grilaj. Amanții își așteaptă osânda istorisindu-și visele, ultimele mângâieri. Istoria e întreruptă de sosirea mamei lui Ugo, care într'un acces de disperare blestemă pe Parisina care i-a furat mai întâi soțul și acum îi omoară fiul. Amanții răspund cu o tăcere religioasă. Atunci Stella imploră dela fiul ei un ultim sărut, dar zădărnice, Ugo pare ca de piatră chiar la rugămintele Parisinei care e mișcată de durerea sfâșietoare a mamei. Ajunge calaul, amanții, ingenuchiază lângă eșafod ca dinaintea unui altar, apăsându-și capetele... Mama lui Ugo cade lângă grilaj dând un tipăt disperat — iar zorii zilei mijese la orizont.

Iată în scurt subiectul tragediei lui D'Annunzio, care îmbrăcată în haina muzicală a lui Mascagni fură spectatoriilor nu mai puțin de cinci ore și o mare încordare de nervi, lăsându-i adânc impresionată de tragedia legendară petrecută acum cinci secole.

Jean Antohi.

Cronica externă.

O interpelare asupra situației dintre tripla-alianță și tripla-intelegere. Primul ministru francez Doumergue va răspunde înaintea sărbătorilor în comisia afacerilor externe la o întrebare privitoare la relațiile dintre cele două grupări europene.

Interpelația se compune din următoarele două întrebări:

1. Care este punctul de vedere al triplei-intelegeri față de condițiile formulate de Italia cu privire la evacuarea insulelor din Marea Egee și restituirea lor în posesiunea Turciei?

2. Poate să dea d. ministru explicațiuni cu privire la menținerea independenței militare a Turciei?

„Echo de Paris” scrie că guvernul francez e foarte sceptic în ceea ce privește stabilirea unei intelegeri.

Un rezultat practic nu s'ar putea obține decât în urma unei schimbări de guvern în Italia. Ziarul scrie că actualul ambasador italian la Paris, d. Tittoni, ar fi persoana indicată pentru formarea noului guvern italian.

Privitor la al doilea punct ziarul declară că Franța, Anglia și Rusia încă nu s'au înțeles asupra tuturor punctelor. Chestiunea depinde de atitudinea Angliei, care a știut să-și asigure unele avantaje speciale, pentru cari Rusia n'a obținut nici un echivalent.

Chestia insulelor și Italia. Ziarele italiene comentează comunicarea guvernului englez asupra Insulelor Egee. O gazetă ce oglindește vederile consultei, „Popolo Romano” scrie: Nu e exact că guvernul britanic ar fi dat de înțeles guvernului italian că a venit momentul de a părăsi insulele Dodecanesului, de vreme ce s'au împlinit condițiile prevăzute în tratatul din Lausanne. Nu aceasta a fost intenția guvernului britanic. Propunerea engleză tinde numai să reamintească că, în urma hotărârilor luate la Londra și după declarațiile făcute în repetite rânduri de guvernul din Roma, când insulele vor fi evacuate de către Italieni, ele conform cu dispozițiunile din Tratatul dela Lausanne, vor fi înapoiate Turciei iar nu Greciei, precum însăși chiar Anglia și câteva alte puteri arătaseră la început.

Propunerea engleză deci nu face decât să-și însușească punctul de vedere susținut și tot timpul de Italia, ceea ce de altfel chiar și ziarele engleze recunosc.

În această privință ziarul „Times” observă că însemnătatea propunerii engleze constă în aceasta că face cu puțință găsirea unei soluțiuni pe care atât Turcia cât și Italia și celelalte puteri o vor putea primi fără nici o șovăire. Mai la vale numitul ziar adăogă că nu se poate tăgădui opera de bună rânduială și de desvoltare pe care Italienii au făcut-o atât la Rodos cât și în celelalte insule, și deci propunerea guvernului englez va putea da naștere unor aranjamente prin care să se salvgardeze susceptibilitățile îndrituite ale Italienilor fără a se stingheri totodată interesele Turciei și ale celorlalte puteri în Marea Mediterană.

Presă din Athena se arată foarte nemulțu-

mită de propunerea engleză afirmând că înapoierea Turciei a insulelor din Dodecanesul ar stârni desbinare între populația elină și cea turcească din acele insule. Ziarul „Nea Imera” însă susține că guvernul elin va trebui să primească hotărârea Europei, ferind-se de orice împotrivire nerodnică.

Giaavid bey fiind intervievat la Berlin, a declarat că Turcia nu poate și nici nu va renunța niciodată la insulele Kios și Mitilene. În ceea ce privește insulele ocupate deocamdată de Italia, Turcia se va sili să pilduiască bunul exemplu dat de Italieni, chezășind o egalitate desăvârșită între creștini și pînând la cale reformele de cari se simte nevoia.

CRONICA SCOLARA

Pentru cultivarea

ulterioară a inv., Asociațiunea să înființeze un curs ferial în Sibiu.

Azi, când capitalurile investite în școală, s'au urcat considerabil și de activitatea modestului dascăl, se leagă speranțele noastre în mai bine; trebuie să ne ocupăm și de această latură a chestiei școlare. O muncă rodnică și conștientă condiționează — sine qua non — de o cultură temeinică a învățătorului, pe care noi din cauza trecutului prea puțin îndepărtat și întunecos al școlii — durere — nici până acum n'o posedăm. Și fără îndoială, că deși suntem în plin progres față de trecut, există încă o mulțime de neajunsuri, cari de urgență necesitează să fie sanate.

Dela început. Candidatul de inv. părăsește mica sa alma mater întovărășit numai de o foarte subțirică cultură pedagogică. Nici nu se poate altcum și greșim, dacă am susținea, că pedagogiile (școalele normale) sunt pur institute de specialitate. În forma cum ni se prezintă ele astăzi, cu puțină ironie pot fi poreclite: fabrici de învățători. Disprețul societății din trecut, a statornicit prejudeții, cari ne-au făcut multă stricăciune. Astfel și până în zilele noastre, în preparandie intră un laic din cea mai puțin favorabilă selecție, cu un orizont de tot mărginit și totuși în decursul alor 4 ani trebuie dat gata — get-beget —: om cult, pedagog bineorientat, cântăreț de strană, măestru de cor. Dacă școalele normale ar fi numai institute de specialitate (cum sunt teologiile în seminariile noastre); atunci ar pretinde absolvirea celor 5 clase ale liceului, care numai în întregime împărtășesc cultura generală într'un cerc complet și fără de care este iluzoric a clădi cu oareșcari pretenții — o cultură de specialitate. De fapt, ele se mulțumesc, în cazul cel mai norocos, cu isprăvirea în regulă alor 4 cl. gimnaziale — și cele două culturi trebuie să pornească paralel. Împrumuta, nu se pot, căci știința pedagogiei presupune cea mai vastă orientare: atât în lumea externă; cât mai ales în cea internă. De aici zelul umitor al profesorului specialist în disciplinele pedagogice, care devine prin experiență și muncă assiduă cel mai abil între colegii săi. Manualele de pedagogie ale mult regretatului prof. Dr. P. Pipoș au ajuns prin continue perfecționări, niște mozaicuri de o claritate extraordinară; iar explicațiile sale de o logică atât de impecabilă; încât imposibil să nu le fi priceput și cel mai slabuț elev. Dă-le-au înțeles, memorizat și reprodus chiar. Dintr'o clasă întreagă, însă: câte intelecte vor fi fost ispășite la desvoltarea independentă a ideilor și începări ale lor, pentru a deveni astfel un bun durabil și folositor? De sigur, foarte puține și foarte puțin: intelectul mai de multeori, rămâne pasiv; iar impresiile slăbuțe — curând evaporază.

Astfel ajunge noul învățător în viață, fără o temeinică cultură de specialitate. Ba, nici interesul pentru o ulterioară cultivare în direcția aceasta, nu i s'a putut din destul sgândări. Să nu ne mirăm, deci, dacă „Vatra școlară”, excelenta noastră revistă pedagogică din Sibiu (alături de „Foaia școlastică” din Blaj) în al VI-lea an de existență abia poate să apară în 300—400 exemplare¹⁾, până când corpul didactic, de sub

jurisdicțiunea bisericeii ortodoxe, numai, atinge cifra de 1780²⁾. Aceeasă stare de lucruri se poate aplica peste tot literaturii noastre didactice, cu excepțiunea manualelor de școală. Și sunt catastrofale pentru cultura românească aceste constatări triste, căci dacă în genere tagma educatorilor de profesie necesitează o corectă și neclintită convingere proprie despre idealul chemării lor; apoi învățătorul român din Ungaria, mai mult ca și ori când, este acum îndrumat spre atari concepțiuni de importanță primordială. Iar azi când rostului sublim al școlii i se dă mulțime de interpretări nenaturale și infiorător de păcătoase, numai un corp didactic bine calificat și conștiu de chemarea sa mai poate asigura normalul progres al culturii neamului nostru!

II.

Schimbări radicale în sistemul de educație al preparandiilor, nu nădăduim cu graba. Intre împrejurările actuale nouă nici nu ne-ar fi de mare folos, căci cătușile legilor haine ar înăbuși orice sbucnire de libertate a cuvântului. Afară deci, din atmosfera mocnită a școlii și sus de pe tribuna liberă, să se propovăduiască cuvântul adevărului! Să întemeiăm, fără amânare, cursurile de vară pe seama învățătorilor, cari în străinătate, de mulți ani se practică cu succese enorme. O clasică dovadă ne îmbe Germania, a cărei cursuri feriale, îndeosebi cel din Jena, a ajuns la renume mondial. An, de an, se întâlnește acolo lumea pedagogică din cele mai diverse regiuni ale globului pământesc. În toate țările culte se practică deja acest seminar modern; România încă l-a înființat la Vălenii de munte sub conducerea dlor G. Bogdan Duică și Enache Ionescu. Statul ungar asemenea susține cursuri feriale pentru cultivarea ulterioară a învățătorilor săi; însă pentru noi, din mai multe puncte de vedere, sunt inaccesibile. Să amintesc numai faptul, că nici nu prea suntem admiși la ele. (Subscrisul în decursul alor 6 ani, de când a părăsit băncile școlii, petiționat-a în tot anul pe la diferite cursuri — fără alt rezultat, decât repetite depespe de timbre.)

Necesitatea acestor fel de cerouri conferențiare se resimțeste deja și la noi. Încă de mai mulți ani, în butul celor mai minime condițiuni de trai s'au aflat entuziaști, cari să emigreze până în Germania, pentru ca să poată asculta glasul savanților apuseni. În legătură cu aceasta a rășbit la suprafață și aici la noi acasă chestia cultivării ulterioare a învățătorului. Cu mai multă, sau mai puțină vervă s'a discutat în conferențele noastre și în presa de specialitate, solicitându-se înființarea de cursuri feriale. Hotărâri mai de aproape în meritul chestiunii, nu știu să se fi adus. În general, s'au înțeles niște cursuri cu ale statului, ce se țin vara pe lângă diferitele preparandii și cu profesorii respectivului institut. În acest chip le-a contemplat și colegul I. Stanca sub numele de „cursuri suplutoare”³⁾.

Întru cât eu am cunoștință, spre o traducere în faptă a propunerilor, s'a încercat la Beiuș în vara anului 1912. Bărbați din anturajul consistorului gr.-or. român din Orade, ajutați de profesorii din localitate au înființat și susținut acel curs timp de două săptămâni în Beiuș. În forma și felul cum a fost el însă înjghebat, departe de a corăspunde exigențelor înaintate ale pedagogiei moderne; chiar și numai din punct de vedere al graiului românesc — zice-se — a fost pe deantregul o caricatură ridicolă.

(Sfârșitul va urma.)

Tr. Mager, învățător.

¹⁾ După Seb. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi. Orăștie 1911.

²⁾ Dr. O. Ghibu: Anuar pedagogic 1913 pg. 222.

³⁾ I. Stanca: „Școala română și inv. român din Ungaria etc.” pg. 84. Arad 1911.

ANUNȚURI
se primesc cu prețuri
moderate la administra-
ția ziarului acesta.

INFORMAȚIUNI

Gine a fost „Gioconda”.

(Dela corespondentul nostru).

Roma, 18 Decembrie.

Se vorbește acum cu mai multă pasiune de *Gioconda*, pentru că găsierea ei, face ca această mare operă de artă să se considere oarecum creată acum, data acum omenirei: acum doi ani, când se furase, și după ce ori ce căutare rămăsese zadarnică, toată lumea o considera pierdută pentru totdeauna. De aceea, găsierea ei, stărnește un infinit număr de discuțiuni.

Dar cine a fost această *Gioconda* pe care Leonardo a imortalizat-o cu penelul și care a fost și e obiectul celei mai înalte admirații artistice?

Toate cercetările cari s'au făcut atât în trecut, cât și în acești din urmă doi ani, nu au adus mare lumină asupra *Giocondei*. Un mister de nepătruns a domnit dela început asupra acestei frumoase femei, un mister pe care, cu puțină fantezie îl putem socoti că acoperea o existență fericită, — căci numai fericirea este egoistă, se retrage în unghere ascunse și nu se dă nici în vileag, nici nu caută tovarășia lumii victuinde.

Se știe doar că *Lisa* s'a născut la Neapol, că numele său de familie era *Gherardini*, și că în anul 1496 s'a măritat cu *Francesco del Giocondo*, un bărbat matur din Florența, văduv de două ori. Mai mulți biografi ai lui Leonardo da Vinci spun că în ziua nunții sale, *Lisa Gherardini* era de douăzeci de ani, și după toate probabilitățile, căsătoria sa nu fusese din dragoste, ci din interes. Cu toate acestea, dânsa a născut în cursul aceluia an o fetiță, care n'a trăit decât doi ani.

Cu aceasta, toată povestea *Giocondei* s'ar fi încheiat pentru totdeauna, și nimeni nu ar fi știut de existența ei, dacă bărbatul său, om iubitor de arte și un încurajator al artiștilor cum erau mai toți florentinii din epoca aceea, nu i-ar fi poruncit lui Leonardo portretul nevastei sale, care a trecut prin secole cu faima gloriei leonardiene și cu nemurirea *Lisei del Giocondo*.

Dar oare, *Lisa del Giocondo* nu a avut nici o stăpânire asupra lui Leonardo? Dintr'un carnet de note, rămas dela Leonardo, cercetătorii vieții lui, au dedus că un sentiment de dragoste stăpânea cam prin acea epocă pe Leonardo, care sentiment ar fi putut fi tocmai pentru *Monna Lisa*.

Și artistul a întreprins pictura portretului. Vasari, celebrul biograf al artiștilor renașterii, povestește în cartea sa, *Vita degli artisti*, că Leonardo a pictat acel tablou cu o atenție deosebită, căci voia să reproducă cu penelul și suflul și cele mai mici detalii ale fizicului femeii aceleia. Și ca suflul să fie cât se poate de liniștit și de împăcat, în atelierul unde lucra erau cântăreți din gură și din instrumente, bufoni, lume multă și toată veselă, astfel ca pe figura femeii să nu rămâie nici o umbră de melancolie, de oboseală pe care de regulă o dă tuturor persoanelor cari pozează, artiștilor.

Tot după Vasari, portretul *Giocondei*, în prima perioadă a existenței lui era de o naturalitate, de o frăgezime, de o viață așa de aproape de viața omenească, încât carnea, ochii, buzele, nasul, păreau vii. Vremea a întunecat culorile, a crăpat pictura, și azi *Monna Lisa* a pierdut aspectul de acum șase sute de ani aproape.

Această pierdere a început să fie văzută încă din anul 1625, când un scriitor italian, vorbind de *Gioconda*, spune că s'a înegrit și că a pierdut din frăgezime.

S'a vorbit în acest timp din urmă că Napoleon I. ar fi luat acest portret din Italia și l'ar fi dus în Franța.

Ei bine, nu este adevărat. Tabloul n'a fost niciodată italian, ci francez, și iată de ce: Leonardo, ca de obicei, nu a isprăvit tabloul și *Francesco Giocondo*, a fost cel dintâi care, văzând aceasta, a renunțat la el. Dacă socotim între 1506 și 1507 lucrarea tabloului, nu trebuie să uităm că în 1516 *Leonardo era stabilit în Franța*, unde regele *Francisc I* îi servea o pensie anuală de 35.000 lei aproape, în moneda actuală. Regele, văzând tabloul *Monna Lisa*, i-a plăcut atât de mult, încât l'a cumpărat lui Leonardo cu suma de 4000 de fiorini de aur, ceea ce corespunde cu aproape 200.000 lei de azi.

Regele *Francisc I*, a dus tabloul în castelul său din *Fontainebleau*, unde a stat până în timpul regelui *Ludovic XIV*, Regele Soare, care, dându-și seama de valoarea artistică a lui, îl luă și-l duse în splendidul său palat din *Versailles*.

Aici a stat până la revoluția franceză, când a fost transportat la *Louvre*.

I. T. Allan.

Arad, 22 Decembrie 1913.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță ger, zăpadă, în unele locuri ploaie.
Prognostic telegrafic: ger, zăpadă, ploaie.
Temperatura la amiazi a fost 4.6 Celsius.

Criza guvernului austriac. Ni se telefonează din Viena: La începutul ședinței de azi a camerei austriace s'a răspândit vestea că toate partidele aparținătoare clubului polon au hotărât, sub impresia dimisiei ministrului *Dlugos*, să iee o atitudine opoziționistă față de guvern. În caz dacă partidele polone vor stărui pentru punctul lor de vedere, situația guvernului *Stürggh* va deveni foarte critică, pierzându-și total majoritatea în cameră.

Situația Românilor din Serbia. Legațiunea regală a Serbiei a rugat ziarele bucureștene să publice următoarele:

Legatiunea a atras atențiunea guvernului regal sarbesc asupra vestilor publicate zilele din urmă, de unele ziare din capitală, prin cari se susține că autoritățile administrative sârbești din nouile teritorii persecutau pe Aromâni și că împiedecă funcționarea școlilor lor.

Ca răspuns la aceasta, d. Ristich, ministrul Serbiei, a primit eri dela d. Pasitch, președintele consiliului și ministrul afacerilor străine, următoarea telegramă:

„Nu ne este cunoscut nici un caz de împiedecare a Aromânilor de a deschide școli. Nimeni până acum nu ne-a făcut vre-o reclamațiune. Știu numai că există la Velles, între Greci și Aromâni, o neînțelegere în privința ofierii serviciului divin în biserica din localitate.

Am dat imediat ordine să rămâe status quo, adică să se facă serviciul divin într-o Duminică de Greci și de Aromâni în Duminica următoare, fiind numai o singură biserică.

Arătați că suntem gata și voioși să dispunem îndreptarea oricărui caz concret ce ni s'ar aduce la cunoștință.

Comunicați-ne cazurile eventuale cari ar da loc la plângeri, spre a orândui imediata cercetare și îndreptare.

Cereți să vi se arate orice caz concret care ar putea altfel să nu rămâe necunoscut”. —(s) **Pasitch.**

Dela societatea ortodoxă. Sâmbătă 27 Decembrie, la orele 3 p. m. va avea loc în saloanele dnei *Pantazi*, în București, o prea frumoasă șezătoare literară, organizată de parohia Sf. *Voevozi* sub președinția dnelor *Dissescu* și *Constanta Dr. Botescu*.

La această șezătoare vor da prețiosul lor concurs și următorii literați: *Gh. Diamandy*, *Octavian Goga*, *Pătrășcanu*, *Eftimiu*, *Davidescu*, *Locusteanu*, *Galaction* și *Oreste*, cari vor ceti din operele lor.

Đsoarele *Calomeri* și *Macri* vor recita versuri.

Amânarea procesului de tradare împotriva Rutenilor. Pe 29 Decembrie a fost fixată desbaterea monstruosului proces de trădare intentat împotriva a 94 țărani ruteni. După cum anunță o telegramă din *Dobrițin* desbaterea a fost amânată, pe motivul că procesul ar dura mai multe săptămâni, iar în timpul sărbătorilor de Crăciun greco-catolice în ținuturile locuite de Ruteni e tradiție ca să nu aibă loc nici o funcțiune oficială.

Desbaterea procesului a fost amânată acum pentru a doua oară. Ea a fost primădată fixată pe 5 Noembrie. Ministrul de instrucție a dat atunci însă, la intervenția ministerului de externe, o ordinațiune prin care procesul a fost amânat pe 29 Decembrie. Un nou termen se va fixa afirmativ pe mijlocul lui Ianuarie. Aproape toți acuzații sunt de altcun ținuți în arest preventiv.

Albania și prințul de Wied. Ziarul „*Resto del Carlino*” din Roma relevând svonul răspândit de unele ziare din străinătate că principele de *Wied* ar privi cu pesimism viitoarea lui menire de suveran al Albaniei scrie: Acci cari cunosc de aproape pe viitorul domnitor al Albaniei știu cu ce căldură, cu ce devotament a primit greaua sarcină ce i s'a încredințat. Mulțumită calităților sale personale și spiritului său de abnegație, principele de *Wied* va câștiga în curând toate simpatiile poporului albanez.

Italia și România. Ziarul „*Popolo Romano*” din Roma își exprimă mulțumirile poporului italian în urma sentimentelor arătate de presa românească cu prilejul discursului dlui *San Giuliano*. Ziarul adaogă că poporul italian a nutrit mereu cele mai vii simpatii pentru poporul român.

Excesele militare din Saverne în fața tribunalului militar. Vineri a avut loc în fața tribunalului militar din *Strassburg* desbaterea procesului pornit împotriva sublocotenentului *von Forstner* pentru excesele lui săvârșite în *Dettweiler*. Se știe că sublocotenentul *von Forstner* ieșind într-o dimineață cu o companie la exercițiu în apropiere de localitatea *Dettweiler*, l'a lovit pe soldatul *Blank* cu sabia în cap, cauzându-i acestuia o rană de 10 centimetri, astfel că rănitul se află acum în pericol de moarte.

Bravurosul sublocotenent a încercat să-și scuze fapta, declarând că el a făcut uz de armă, aruncându-se *Blank* asupra lui. Din depunerile martorilor s'a dovedit că *Blank* era ținut de ambele mâni de soldați când sublocotenentul *von Forstner* l'a lovit pe soldat cu sabia.

În baza acestor depuneri tribunalul militar l'a osândit pe sublocotenentul *von Forstner* la 43 zile închisoare. În urma acestei pedepse *von Forstner* își va pierde acum și rangul de ofițer.

Desbaterea procesului pornit împotriva colonelului *von Reuter*, care pe răspunderea proprie ordonase dictatura militară în *Saverne*, va avea loc după sărbătorile de Crăciun.

Decorare. Ni se anunță din *Budapesta* că cunoscutul cantor al catedralei gr.-catolice din *Lugoj*, d. *Mihail Jivanca* a ost decorat din partea *M. Sale* monarhului cu crucea de argint cu coroană.

Decorarea unui ungar în România. Fotografii ungar *Maksay György* care trăește de multă vreme în România și care după o vreme a ajuns fotograf al curții regale române, a fost — după cum se anunță — decorat cu ordul *Carol I* în gradul de cavaler.

Ziarele ungurești, din acest prilej, remarcă faptul, că *Maksay* deși e de mult în România nu și-a uitat limba și pe cei șase copii și i-a crescut în spirit absolut unguresc. Da, și ziaristii ovreo-maghiari totuș urlă mereu în contra persecuțiilor ce le sufăr Ungurii în România!

Noul palat al peștei din Arad. Vechiul edificiu al peștei din loc nemaî corespunzând necesităților, s'a cumpărat cu 45.000 cor. și intravilanul vecin. Pe aceste două intravilane se va zidi la primăvară un palat nou. Tot în vremea aceea se va începe și edificiiul peștei dela gară, unde se va deschide o filială.

Drama din Cermeiu în fața tribunalului din Arad. Azi a avut loc în fața tribunalului din Arad desbaterea feroasei tragedii ce s'a petrecut în *Cermeiu* în seara de 28 August. Se știe că în acea seară, după o scenă de gelozie funcționarul de bancă *Czeiszler* l'a împușcat pe negustorul *Weinberger*. Acuzatul *Czeiszler* s'a apărat azi în fața tribunalului, declarând că nu se simte vinovat, deoarece trăise cu *Weinberger* în cea mai bună prietenie și a împușcat asupra lui văzându-și amenințată viața, văzând în mâna lui *Weinberger* un revolver. *Czeiszler* a refuzat energie bănuiala că el ar fi avut relații amoroase cu nevasta lui *Weinberger*.

Văduva *Weinberger* a declarat că nu-și mai aduce bine aminte de amănuntele acelei seri feroase știe numai că scoțând cheia dela ușă din buzunarul bărbatului ei împușcat a văzut lângă el un revolver pe padiment. Tribunalul va enunța sentința mâne, când se va continua desbaterea.

Banca Austro-Ungară nu-și reduce etalonul. În ședința de azi a consiliului superior al Băncii Austro-Ungare s'a adus la cunoștință membrilor că dividendă pentru anul 1913 se poate prăti în 128.50 coroane. Tot în ședința de azi și-a luat rămas bun dela consiliu și secretarul general al Băncii, *Pranger*, care la dorința proprie trece în penziune. În locul lui a fost numit secretar general al Băncii Austro-Ungare, *Friederich Schmidt*. Despre o reducere a etalonului după cum era de așteptat, nici vorbă nu e.

Cordialitatea italo-română. Într'un articol apărut în „Provincia di Padova” sub titlul de: „Viitorul Italiei în Răsărit”, contele Mari vorbește, printre altele, de raporturile comerciale crescând între Italia și România. Aminteste belșugul pământului, excelența calitate a grânelor, bogăția minelor de petrol din România, Italia importă acest produs mai mult din America și din Rusia.

Interesul Italiei ar fi să stipuleze o convenție specială cu România pentru importarea acestui produs.

Precum a declarat la cameră marchizul di San Giuliano, niciodată raporturile între Italia și România n'au fost așa de cordiale și de intime ca acum. La păstrarea acestei situații de învidiat pe care guvernul italian a știut să și-o câștige la București, va vedea acel diplomat exemplar ce este baronul Fasciotti care a contribuit în mare parte la aceasta. Suntem siguri că în această operă, dsa va avea tot sprijinul marchizului San Giuliano care a arătat în repetite rânduri că știe să aprecieze tot folosul ce Italia poate să-l tragă dintr'o apropiere mai strânsă cu România. (A. T. I.)

Ciocnire de trenuri. Alaltăeri Sâmbătă s'a ciocnit pe linia ferată Oradea-mare—Debrin, între stațiunile Piscopia (Biharpüspök) și Semlinul-mare, un tren depersoane cu unul de mărfuri. Fochistul dela trenul de persoane a fost grav rănit, iar doi călători mai ușor. S'a pornit o anchetă severă.

A murit inventatorul dreadnoughtului. După cum anunță o telegramă din Roma, Sâmbătă a murit acolo generalul **Cumberaci** comandantul secției de inginerie a marinei italiene. Cumberaci a fost acela care a construit planul primului Dreadnought și sub supravegherea și conform instrucțiunilor lui s'a clădit primul vas uriaș de război pe mare.

Caz de moarte. Duminecă la 8 (21) Decembrie a. c. s'a săvârșit înmormânarea lui Alexandru Crăciunescu, fost paroh gr. or. român, asesor consistorial, în Sat-Chinez.

Dintre preoții, cari au îndeplinit actul înmormântării amintim pe: P. O. D. Dr. G. Ciuhandu, referent, asesor cons.; M. O. D. Ioan Oprea administrator protopopesc și alți mulți preoți din tractul Timișorii.

După cântarea de bun rămas, urcă amvonul M. O. D. Ioan Oprea și în puține cuvinte remarcă mai multe fapte vrednice de laudă ale decedatului și totodată arată pierderea ce a suferit'o poporenii, neamul și biserica prin moartea lui.

Odihnească în pace!

Ferți-vă de escrocii! Primum dela părintele Patriciu Pinteia din comuna Cața următoarele: Aduce la cunoștință publică și în special On. preoți români, că în zilele trecute, anume Sâmbătă noaptea, a venit la mine un tânăr, care mi s'a prezentat sub numele: Virgil Marian advocat de curând stabilit în Colahm. Părintele Marian din comuna Veli fiindu-mi cunoscut, l'am reținut pe numitul tânăr, care spune că-i fiul lui, și pentru Duminecă la mine. În timpul serviciului divin însă, tânărul ăsta suspect a dispărut hoștește. Am cercetat imediat casa părinților lui și m'am convins că fiul lor Virgil Marian e acasă și nu e cel ce m'a vizitat pe mine. Virgil Marian e încă tânăr student la drept, pe când individul care m'a cercetat pe mine e de vreo 26—28 ani. Are statură mijlocie, mustețe subțiri negre. Am aflat de bine a aduce aceasta la cunoștința publică atât pentru numele bun al tânărului stud. la drept Virgil Marian, sub al cărui nume vagabondează escrocii, cât și pentru a atrage atenția publicului să se ferească de asemenea indivizi suspecti.

Un succes al feminismului În Anglia femeistele au succese dese: dar toate sunt înăbușite în beciurile poliției...

Pentru cauza feministă, poliția a fost pretutindeni stavila cea mai grea de înlăturat.

În Elveția s'au admis femeile în poliție: încă nu li s'au dat posturi de sergenți de noapte sau de zi, desigur din cavalerism, — deoarece sunt anevoioase; dar femeile formează poliția civilă, acea poliție secretă care veghiaza veșnic și care are menirea să descopere cele mai abile manopere.

Civilizația a transformat și breasla pungășilor; agerimea minții a înlocuit brutalitatea...

Și femeile, cari au neîntrecutul dar de a spiona și de a întinde curse, desigur că își vor îndrepta premeditoasele lor arme împotriva dușmanilor societății... În Elveția confidențele trebuie evitate.

O mână mică pe care o desmerzi și-o săruți, îți poate pune cătușă dacă tu, din imprudență, vei spune dulcineei că pentru dânsa, cu riscul de a-ți sfâșia pantalonii, ai sărit într'o grădină și ai furat un buchet de trandafiri.

Poezia dragostei în Elveția a murit. Feminismul a ucis-o.

Guvernul italian și aviația. Guvernul italian a publicat un ordin, prin care se interzice aviatorilor străini de a trece granița dintre Italia și Tirolul de sud.

Liberarea Vestitului bandit Ion Pipa. Din Craiova vine știrea că ieri a fost eliberat din penitenciarul local, vestitul criminal Ion Pipa, ale cărui tâlhării îndrăznețe puseseră pe gânduri acum câțiva ani pe toți cărciumarii pe care Pipa îi iefuia de predilecție, fapt ce a și făcut ca să i se dea porecla de „ucigașul cărciumarilor”.

Ion Pipa, care și-a sfârșit pedeapsa pare a fi ieșit pocăit din închisoare — deși acum câțiva ani încercase să evadeze — și va deschide în Craiova un atelier de sculptură.

Spioni italieni condamnați în Austria. Tribunalul din Fiume a condamnat nu de mult pe ziaristul Enrico Mario la un an și jumătate temniță pentru spionaaj, iar pe gravorul Napoleon Tuis la opt luni. Aceștia au vândut Italiei planurile forturilor din Pola.

Curtea de casație din Budapesta a urcat condamnarea celui dintâi la trei, iar celui de al doilea la un an și jumătate. Curia regală a confirmat sentința.

Alte furturi în muzeul Louvre. Ziarul „Cri de Paris” afirmă că din cele 10 tablouri ale lui Lehaine cari erau în Louvre, nu mai există decât unul singur. Ziarul somează direcțiunea muzeului să dea lămuriri, deoarece se bănuiește că cele 9 tablouri au fost drumul „Giocondei”.

Lupte între Mauri și Spanioii Din Madrid vine știrea: Acum câteva săptămâni trupele spaniole s'au ciocnit cu Maurii la Teuan, iar în luptă au uzat și de aeroplan. Piloții au aruncat bombe asupra maurilor, făcând ravagii cumplite între ei; cari cuprinși de spaimă s'au retras între munți.

După luptă, au fost adunate peste 2 mii de cadavre.

Convenția telegrafo-poștală dintre România și Serbia. Luni a sosit în București directorul general al poștelor și telegrafelor din Serbia, în vederea semnării noii convențiuni poștale dintre Serbia și România.

În virtutea acestei convențiuni, taxele poștale și telegrafice între România și Serbia vor fi exact acelea ce se percep în interiorul țării, de îndată ce corpurile leguitoare vor fi votat proiectul de lege care modifică legea pentru exploatarea poștelor și telegrafelor, și anume:

Pentru scrisori 10 bani pentru 20 grame sau fracțiuni; pentru cărți poștale deschise 5 bani, pentru imprimate, probe, hârtii de valoare 5 bani de fiecare sută de grame; pentru mandatul poștal 10 bani pentru 25 lei, până la 1000 de lei, pentru coletele poștale 1 leu până la 5 kgr. (percepute pe jumătate de fiecare stat.)

Pentru telegrame se va plăti 5 bani de cuvânt.

Taxele telegrafice vor fi percepute fără împărțire între cele două țări contractante, adică fiecare va păstra totalul sumei încasate pentru telegramele expediate de pe teritoriul său.

Epilogul unei ciocniri de vapoare. Societatea „Hamburg-America Linie” a fost condamnată alaltăeri la 480 mii mărci pe cari va trebui să-i plătească amiralității engleze din cauza că lunile trecute un vapor al societății s'a ciocnit aproape de Dower cu submarinul „B 6” care s'a scufundat.

Societatea a recunoscut că răspunderea catastrofei cade în sarcina ei.

O carte de Crăciun a apărut zilele acestea în editura Otto von Holten, Berlin, scrisă de Paul Lindenberg și dedicată școlilor germane din România din mare simpatie pentru suveranul țării.

Un cortegiu funebru original. Se relatează de ziarele italiene că la Torino a murit un funcționar al poștei, care printr'un testament destul de curios a lăsat suma de 50 lei cu care să se plătească muzica ce-l va conduce până la cimitir, cântându-i în loc de obicinuitele marșuri funebre, cele mai populare cântece de cafe-chautaut.

Pe de altă parte, pentru ca cei ce-l vor urma la groapă să-și amintească cu plăcere de el măcar timp de 25 ore, a dispus ca în timpul ceremoniei religioase să se împartă fiecăruia țigări și vin tras dintr'un poloboc de 300 litri, pe care să fie scrise cuvintele: „Cost volle” — așa a voit!

Pare că originalul cortegiului funebru a avut mare succes, judecând după numărul persoanelor vesele care-l urmau și după banda muzicală, care întona alternativ „La bella Gigogin” și „Mariana a bala bin”. Cortegiul se oprea din când în când pentru a permite participanților să execute ultimele dorinți ale mortului și după ce braval om fu condus la noua-i locuință, fiecare se întoarse acasă, mai mult sau mai puțin turburat de vinul consumat, dar toți cu conștiința împăcată de a fi respectat cu sfîntență dispozițiile testamentale ale celui dispărut.

Sporirea flotei turcești. Ziarul „Times” din Londra află din Constantinopol că Poarta a început tratative cu guvernul brazilian pentru cumpărarea unui cuirasat comandat pentru Brazilia la un șantier englez.

x **Haltenberg Béla, Kassa, fond. în 1810.** Cea mai veche vopsitorie, curățitorie chimică și snălătorie cu aburi în Ungaria. Lucrează frumos, curat și elegant. În cazuri de doliu vomeste haine imediat, Zilnic spală și curățește câte 24.000 gulere pentru provincie.

Comandele din provincie să se adreseze direct la firma: **Haltenberg Béla**, prăvălie principală, **Cassa (Cașovia)**. (Ha 1622)

x **Cumpărare ocazională extraordinară.** Ofer și atrag atențiunea on. mustrilor asupra colosalului asortiment de cele mai noi obiecte de sticlă, porțelan și lămpi, argint de China, obiecte de lux de bronz și marmură, obiecte de trebuință, cu prețuri fabuloase de ieftine. — Picturi în ulei original de se execută cu prețuri foarte convenabile. **Preț-curent ilustrat bogat gratis și franco.** — Roagă binevoitorul sprijin: **Fischer Mór, Arad**, bulevardul **Andrássy, nr. 25**. Telefon pentru oraș și comitat 25.

(Fi 1626—20).

x **În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac** încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierarea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură pentru cafea. **Prețul 2 coroane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u.**

(Mi 1621).

x **Înștiințare.** Aduce la cunoștința on. public, că mi-am deschis prăvălia de **decorații de Nürnberg**. **Jucării pentru copii și articli de modă pentru bărbați** în str. Deák-Ferencz nr. 29, în casa Ortutay.

Prețuri fixe ieftine. Serviciu prompt. Roagă binevoitorul sprijin al on. public cu deosebită stimă: **Brunner Lajos**. (Bu 1603)

Cronica socială.

Serată muzicală-declamatorică de binefacere în Sibiu. Duminecă în 28 Decembrie a. c. st. n. la 5 ore p. m. se va ține în sala festivă dela Muzeul Asociației o serată muzicală-declamatorică. Venitul e destinat pentru procurarea de daruri de Crăciun pe seama copiilor săraci dela școlile primare din loc.

Prețul de intrare: locul I 1 cor., locul II 40 fil., loc de stat 20 fil. Suprasolviri se primesc

și se vor evita pe cale ziaristică.

Invitări speciale nu se fac!

Programul: 1. C. Porumbescu: Tatăl nostru, cor bărb. 2. Două piese pt. solo de pian: a) I. Raff: Fabled (op 75 nr. 2.) b) I. Mureșianu: Cimpoiul. 3. Rubinstein: Sonata G-dur, solo de violină cu acomp. de pian. 4. Declamațiuni. 5. Trei cântece pentru o voce de sopran cu acomp. de pian. a) Berg: Pastorul, cântec suedez. b) Gh. Dima: Sub fereastra mândrii mele. c) T. Brediceanu: Năcăjit ca mine nu-i. 6. Două cvartete pt. instrumente de coarde: a) Bach: Deșteptarea primăverii. b) A. Adam: De-aș fi rege. 7. C. Chovan: Jocuri românești (pe motive populare) piesă de pian pentru 4 mâini. 8. Colinde, coruri bărbătești.

Serată muzicală în Murăș-Ludoș. Inteligența română din Murăș-Ludoș și jur invită la serata-muzicală, dată cu binevoitorul concurs al teologilor din Blaj în 11 Ianuarie st. n. 1914 în saalele hotelului „Central” din loc.

Program: 1. „Imnul Astei” de I. Mureșianu cor. 2. „Orpheus in der Unterwelt” avertură de Offenbach, orchestră. 3. „Doina voinească”, de I. Mureșianu, cu solo de bass, bariton și tenor. 4. „Fantaisie Pastorale” I. B. Singelée Op. 56, solo de vioară, cu acomp. de pian. 5. „Declamațiuni”. 6. a) „Serenadă”, b) „Jocuri” aranjate de L. Stupinean, orchestră. 7. „Dorul Ardeleanului” de A. Popovici, cu solo de bariton și tenor. 8. „Marș final”, arhestră.

Convocare. Adunarea generală-annuală a „Fondului pentru înființarea unei școli române de fetițe în Cluj”, e convocată pe 29 Decembrie n. a. c. d. a. la orele 5, în localul școlii confesionale gr. cat. din Cluj. — Cluj, la 18 Decembrie 1913. Andrei Pora, învățător, secretar. Ioan Isaicu, paroh în Feneșul-săsesc, președinte

Calendarul partidului național român pe anul 1914.

Este cea mai însemnată publicație românească în acest gen, singurul calendar care, prin conținutul său foarte bogat, poate mulțumi pe oricine.

Calendarul e gata și am început expedierea. De aceea nimeni să nu-și cumpere calendar până când nu va fi văzut pe acesta, care — ca și anul trecut, — va fi cel mai mare, mai bogat și mai ieftin calendar românesc.

Insoțiți-vă mai mulți și ne scrieți pe o carte poștală câte bucăți să trimitem.

Condițiunile de vânzare:

Calendarul se vând numai pe bani gata. Prețul unui exemplar 60 fileri, iar pentru trimiteră cu poșta 20 fileri deosebit. del. 10 ex. până la 14 ex. cu 15% rabat, nefrancat; del. 14 ex. până la 36 ex. cu 20% rabat, nefrancat; del. 36 ex. până la 72 ex. cu 20% rabat, franco; del. 72 ex. în sus cu 25 procente rabat, franco.

Pentru România costă exemplarul 1 cor. 10 fil.

Nici pe așteptare și nici cu rambursă 1—5 ex. nu trimitem, deoarece porto face mult! Asemenea cereri nu se vor lua în considerare.

Comenzile și plățile să se facă la adresa: Administrația ziarului „Românul”, Arad str. Zrinyi nr. 1a.

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

	22 Decembrie.
Grâu pe Aprilie 1914	cor. 11.35
Secară pe Aprilie 1914	8.56
Ovăș pe Aprilie 1914	7.41
Porumb pe Maiu 1914	6.56

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Valeriu Judele, Mărgineni. Am primit 12 cor. 80 fil. ca abonament până la 15 Aprilie 1914.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Loc deschis. O carte de viticultură.

Răspuns dlui S. P. Radianu*).

În nrul 264 al ziarului „Românul” d. S. P. Radianu face unele observări cu privire la recenzia făcută cărții dlui Graur și publicată de subsemnatul în nrul 216 și 217 ai numitului ziar.

Dacă d. Radianu pe care-l stimez foarte mult, ar fi fost obiectiv și nepreocupat, m'aș fi reținut dela ori ce răspuns referitor la observările Dsale, atâcându-mă însă direct pe mine, mă văd silit a face unele reflexii.

În răspuns d. Radianu recunoaște că a voit să încurajeze munca unui învățator. Înainte de a o face însă, să-și dea pe deplin seamă cum e munca, corespunde și merită oare încurajare? Obiectul recomandat trebuie să fie înainte de toate de folos și cartea dlui Graur numai spre folos nu poate fi. Din aceea nime nu va cunoaște vițele americane și cum trebuie făcute lucrările viței, etc.

Recunoaște mai departe, că cartea o fi având greșeli. La aceste adaug că, cartea e plină de greșeli, nu numai de limbă, ci înainte de toate de materie și acele sunt de o natură care face imposibilă folosirea cărții.

De altfel înțeleg pe deplin pe d. Radianu. În Ianuarie a recomandat cartea și acum trebuie să susțină cele afirmate atunci. Poate a făcut-o chiar la rugămintea și insistența dlui Graur, care cu ori ce preț voieste să facă lumea a crede că, cartea ar fi bună.

D. Radianu zice că recenzia mea ar fi împotriva judecării sănătoase. Facă bine și ierte, dar împotriva judecării sănătoase e ce a făcut Dsa, când a recomandat — condus poate de intenția cea mai frumoasă — cartea rea a dlui Graur.

Binevoiască a cetii recenzia mea cu atențiune, și a o asemăna cu cartea dlui Graur și se va convinge că n'am făcut altceva decât am citat exact din carte, arătând greșelile și imposibilitățile cuprinse în ea.

Ce privește partea răspunsului referitoare la ce am scris despre aprecierea din „Jurn. soc. centr. agr.” observ următoarele:

În răspunsul acesta d. Radianu recunoaște că în anul 1910 s'au recomandat spre plantare vițele producătoare direct Jacques, Noah etc., etc. Faptul acesta constată îndeajuns că numitul Jurnal nu poate fi privit de competent în ale viticulturii.

Chestia producătorilor direcți e lămurită de mult. E greșea a-i recomanda spre plantare deoarece rodul lor nu corespunde cerințelor. Un viticultor specialist nici nu-i va recomanda. Iar cine se lasă sedus de reclama seducătoare a unor speculanti, nu poate fi luat drept competent.

Zice că vița Delaware nu s'a recomandat, căci n'are rezistență la filoxeră.

Binevoiască a cetii recenzia publicată despre vița Delaware și atunci se va convinge că mai sunt înșirate și alte multe defecte. Se înțelege, după ce s'a zis că „vinul Delaware nu e tocmai inferior în calitate”, acuma nu poate să recunoască că în cele publicate despre numita viță se zice și aceea că nici strugurii și nici vinul pregătit nu e bun. Recenzia din chestiune din întâmplare o cunosc. În Decembrie 1909, adevărat întrebând fiind de d. Radianu și de alți domni (am fost în București) asupra viței Delaware le-am spus ce-i și cum și reîntors la Sibiu am trimis publicația care n'a fost altceva decât recenzia oficioasă a Min. reg. ung. de agricultură, tipărită și în românește și pe care din întâmplare am avut-o la dispoziție.

Nu eu sunt deci acela, care „torturează” viticultura. O torturează d. Graur când — în loc să-și vadă de pedagogia, metodică etc. — scrie cărți rele de viticultură și o torturează d. Radianu, când le recomandă.

* Redacția nu mai ia răspundere în chestiune.

În România de altfel recomande cartea cât îi place. Nu cred însă că va afla mulțumită la aceia cari o cumpără.

Nu este reclamă, fie aceea ori și cât de forțată, care ar putea să facă din o carte rea, una bună.

Nu-l cunosc pe d. Graur. N'am fost și nu sunt condus de nici un fel de ură sau invidie față de Dsa. N'am voit să-i stric neputându-i ajuta. D. Graur însă a forțat chestia și așa am făcut recenzia, așa după cum merită cartea și mi-a dictat conștiința și o spun și cu ocaziunea aceasta că, cartea e rea și spre cumpărare nu o pot recomanda.

Pe cale particulară am aflat că și d. Graur ar fi publicat un răspuns lung în „Gazeta Învățătorilor” din Șimleu. Fiind absent din Sibiu deja de 3 săptămâni, până acum nu cunosc conținutul răspunsului. Imi închipui însă cum va fi făcut, cunoscând tonul pătimas — din scrisorile Dsale — al dlui Graur și că are obiceiul a perverti.

Sper că după ce mă voi fi reîntors la Sibiu, voi cunoaște și răspunsul dlui Graur. Mă tem însă tare că chestia aceasta de tot prea forțată și trasă de păr din partea dlui Graur, va avea sfârșit fatal pentru Dsa, răbdarea mea fiind pe sfârșite.

Somcuta-mare, 19 Dec. 1913.

Aurel Cosciuc,
viticultor diplomat.

VIN

nou de dessert, calitatea primă se află de vânzare la: „PRUNA” societate comercială, Maros-Ilye, dela 50 litre în sus:

Šiller — — — 54.—
Bakator, Rizling — 56.—

Pu 1629

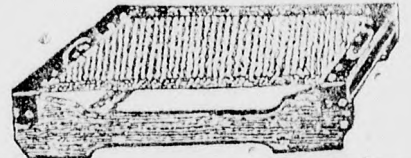
ANUNȚ.

Aducem la cunoștință publică, că nimenia să nu crediteze fiului nostru IOSIF aflător în America de Nord nici un ban sau alt lucru de preț, că noi ca părinți nu recunoașem și nu plătim nici o datorie făcută în contul nostru.

Sășăuș, în 14 Decembrie 1913.

Ioan și Maria Scutea 138, părinți.

Sa 1623

Ifj. UTRI PÁL

Baja, str. Erzsébet Krályné nr. 58.

Oferă on. public matrațe excelente de sârmă p. paturi, în orice mărime, cu prețul de 8 cor. Trimțându-mi-se mărimea internă a patului expediez imediat marfa; execut cu prețuri foarte ieftine gard de sârmă pentru curte, grădină și vii, apoi șezuturi pentru trăsuri, case pentru galțe, prințatoare pentru muște, curse pentru șoareci și cloțani, acoperitoare pentru alimente și dulapuri îngrădite cu sârmă, site și ciururi, precum și orice lucrare în branșa mea. (U 1403)

In atentiunea publicului din localitate și din provincie.

VARGA GYÖRGY

maestru de cuptoare

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Hid nrul 19.

In marele său magazin se pre-
:: gătește cele mai frumoase ::

cupatoare de olane samotte
cu prețuri moderate, atât pentru
localitate cât și pentru provincie.

Reparările se execută cu prețuri
moderate. (Va 829)

Ke 820

Recomandate de către cei mai renumiți medici
Bandaje,

pictoare artificiale, corsete, legătoare pen-
tru pantece irigatoare, stropitoare, suspensorii,
îndreptătoare, ciorapi de gumă, vată (bumbac)
legătoare și articli pentru bolnavi precum și
cele mai excelente prezervative franceze pentru
amoi și bărbați, se vând cu prețuri ieftine la

KEPES ELEK, bandagist.

Tot acolo se poate căpăta vestitul prezervativ „post-
bus ultra” și „606”. Sală separată, servicia de probe
pentru dame și bărbați. Pentru oficiali și maeștri
reduceri de preț

NAGYVÁRAD == SASPASAGE.

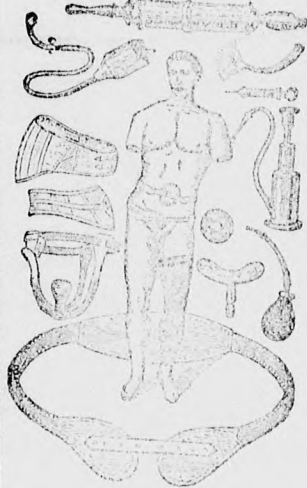
So 1438

F. STOIBER, mănușier
Sibiu—Nagyszeben, str. Poplicer nr. 1.

Mare depozit de mănuși de
piele glacé, svedeză, nappa
și alte peluri fine. Dănele
de mătăsă și zăbranică, mă-
nuși. Tofelni de bandage p.
hernie simple și duble, di-
verse centurione de tot felul,
bandagi, apoi ciorapi de
bărbați și de femei și rufe.
Aparate pentru îndreptarea
corpului la băieți și fete,
corduane pentru bărbați,

dela cele mai
simple până la
cele mai fine,
irigatoare, ma-
turi de cau-
ciuc, jeteri de
cauciuc și pe-
ruțe de cau-
ciuc pentru
călătoria în
tren, ciorapi
de cauciuc,
diferite arti-
cele igienice
de cauciuc din
Franța p. băr-
bați și p. femei
Toate fiind
numai de ca-
litatea cea mai
bună și în pre-
țurile cele mai
ieftine.

Moășele și societățile au prețuri reduse!

IN ATENȚIUNEA VITICULTORILOR!

CSABA LAJOS, FAUR ȘI MAESTRU
DE TRĂSURI.
SEGHEĐIN (Szeged), Püspök utca nr. 6.

Oferă excelentele pluguri pentru în-
groparea viței de vie, invenție pro-
pria, indispensabile în economie de-
oarece are următoarele avantaje:

1. In fiecare an întoarce pământul.
2. Ingroapă sămânța în afunzimea pământului.
3. La zi 2 oameni și 2 cai pot acoperi 6-8 jugăre.
4. E potrivit pentru orice lățime de drum, fiindcă poate fi regulat oriunde precum și afunzimea poate fi regulată

(Cs 1462)

Prima încercare va
convince pe oricine.
Prețurent gratis.

„REMEK”

mașină brevetată
combinată pentru

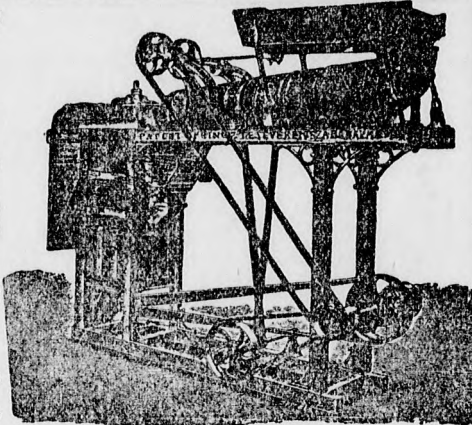
curățitul și măcinatul cerealelor.

Cea mai perfectă mașină de curățit,
care să nu lipsească nici unei mori
:-: de vamă. :-:

Cu prospecte servește cu plăcere singurii fabricanți

PRINZ TESTVÉREK,
turnătoria de fier, fabrică de mașini și construcție de mori,

SÁTMAR — (Szatmár).

Brevet ung. nr. 56018.

Pi 891—60

GRAND HOTEL-SAVOY

BUDAPEST, VIII.,
József-körut 16. sz.

TELEFON: József 20-62 și József 20-53.

Hotel modern, nou aranjat, cu încălzire centrală, conduct de apă caldă și rece. — Lift ziua și noaptea.

Cameră cu 1 pat dela 3 cor., cu 2 paturi dela 5 cor. în sus,

inclusive încălzirea și lumina. Camere curate.

Noul sistem-PENSION introdus de noi, viptul zilnic 5 coroane, constă din:

Dejun

Cafea sau ceai
sau șocolată
ouă
unt
prăjituri.

Prânz

Zamă
Mâncări ușoare
Friptură cu garnitură
Prăjituri
Cafea neagră.

Gină

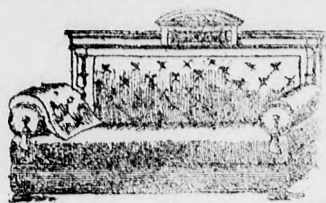
Mâncări ușoare
Friptură cu garnitură
Prăjituri
Poame
Coșuri

(Co 1596)

Acest vipt costă zilnic 5 cor. ***** Camere pe timp mai îndelungat după învoială.

KOHN HENRIK tapețier și decorator

Timișoara-Iosefin (Temesvár-Józsefváros) str. Bonnac 12.

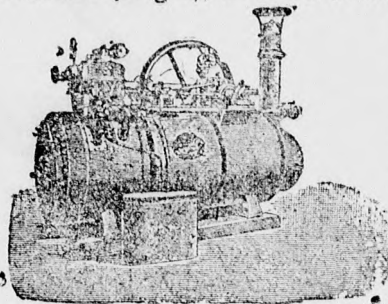
Ko 1565

Execută și reparaază tofelul d lucrări de tapețierie și decoratorie; ține în depozit mobile excelente precum stufe coave, ruți de aramă, oglinzi și icoane; mare asortiment de canapele și garnituri engleze executate în atelierul propriu.

Execuție excelentă. — Serviciu prompt. — Prețuri ieftine.

Pollák Gyula, faur de cazane

Seghedin (Szeged), Feltámadás-utca 1. :: Telefon: 394.

Atrage atențiunea on. proprietari de mașini de treerat și de cazane și aduce la cunoștință că și-a mărit și provăzut cu excelente puteri de muncă

stabilimentul de fabricare de cazane, se găsește în plăcuta poziție de a executa cu specialitate și grabnic orice lucrare în această branșă, execută casse pentru bani și repară pereți de țevi precum și execută pereți de cazane, locomobile, și reformări de locomobile.

Pentru executarea lucrărilor mai mari merg pe cheltuiiala mea la fața locului.
Execuție excelentă. Prețuri moderate.

Po 1460

Se primesc doi învățacei.

In mai multe rânduri decorat. :: Fondat în anul 1884

Heckenast János

constructor de altare, sculptor și arhitect. Restauratorul diecezei de Szombathely.

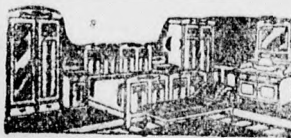
Pregătește: iconostase, altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă la renovarea altarelor vechi. — Planuri și cataloage trimit gratuit precum și primirea muncii o face pe speșle sale proprii. Primește spre aurire tot ce se ține de această branșă.

Prețuri moderate. :: Condițiuni favorabile de plată.

VERES FERENCZ

atelier de măsurit cu putere motorică pentru zidiri și mobile

DEJ — (DEES) str. Ludovic Kossuth, nr. 63.

Magazin de mobile pentru prânzitoare, dormitoare și saloane
icoane oglinzi, coave și ...

Execută tofelul de lucrări pentru zidiri, mobile și orice lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai moderate, din material excelent și uscat.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 347-156 magazin de ghete

ARAD**TIMIȘOARA**

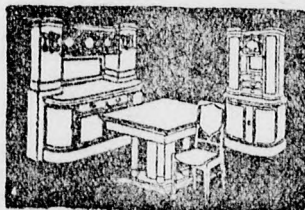
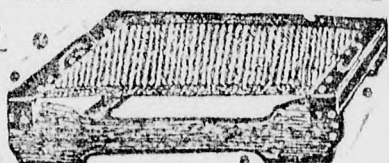
bulev. Andrássy nr. 20

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

LAHNI KÁROLY URMAȘUL LUI BAUMANN ARNOLD

ALBA-IULIA. (Gyulafehérvár)

Fondată în anul 1884

Fabrică și depozit de mobile
atelier de ornamente și tapi-
serie, fabrică de matrațe de
sirmă galvanizată, anteoriză
de pompe funebre. ::

Fabrică de mobile, Nagyonyed

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA” (purgativul de fier) SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinale de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedecă incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgarciuri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâiel etc.

O sticlă costă 50 fl., 8 sticle deodată 2-50 fl., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fier „LAXA” va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul” balsam de stomac SÁNDOR

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soim de morburi de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ, în cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1-20 fleri

Originalul „LAXA” și „REGENOLUL” se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN
farmacist în Erdőscentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL”
la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

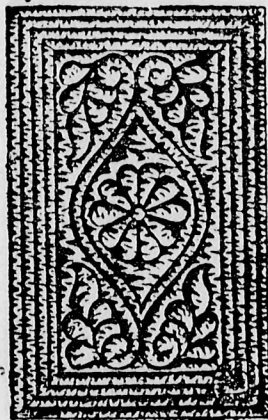
OLIVIU PASCU

Inginer diplomat

Orăștie--Szászváros

Strada Berlului numărul 8.

Îndreptînd ori-ce lucrări tehnice și anume: măsurări de pământ, de păduri, parcelări, corecții de hotar, brazde, cât și desemnări de mape și schițe. Pregătește planuri și preliminare privitoare la-orice-fel de clădiri și alte lucrări, edifică vile, case de locuit, clădiri economice, plafoane și poduri de betonarmat, șosele, trenuri normale, trenuri economice și industriale, canale, apeducte, jilipe, etc. — Interesații sunt rugați a se adresa cu încredere firmei care cu plăcere le va sta la dispoziție! (Pa 1051—52)

STERN S. FABRICA DE PLAPOME ȘI ALBITURI PENTRU PATURI CLUJ (KOLOZSVÁR), strada Szentegyház-u. nrul 7

Atrage atențiunea on. public din loc și din provincă asupra

fabricii de plapome și albituri p. paturi aranjată cu excelente puteri de muncă.

Execută plapome, matrațe, toffelul de albituri pentru paturi, din material excelent, în mod prompt și cu prețuri convenabile.

Primește spre transformare plapome și albituri vechi p. paturi.

Se 1219

CEL MAI MODERN INSTITUT TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚIUNI

ARAD,

STR. ZRINYI NRUL 1a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie, ca: *mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee*, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare toffelul de *opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri*. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine. — Executare promptă. — Prețuri moderate.

FUND. IN A. 1836. DISTINS LA NUMEROASE EXPOZIȚII.

(Ho 1882)

Horn Lajos, APATIN (Bácska).

Liferantul armatei regale române. Cea mai vechi fabrică de instrumente muzicale în Ungaria.

Oferă renumitele și excelente specialități de instrumente muzicale, după sistemul vienez, și anume: instrumente de aramă, — de lemn, — de suflat, apoi excelente instrumente de lovit și — cu arcuș, precum și părți de ale acestor instrumente. Garantez pentru lucrare bună și conștiințoasă, și mai ales pentru sunet curat.

Violini de școală dela 6 cor. în sus, în orice preț. Asortiment foarte bogat în gramofone. — Condiții favorabile de platire. — Reparaturi se execută ieftin și cu specialitate. — Prețuri gratis. —

Correspondență în limbile maghiară, germană și sârbă.

60 fl.
+ 20 fileri
porto postal**Cetiți cu atențiune!**60 fl.
+ 20 fileri
porto postal**Calendarul partidului național român pe anul 1914.**

Este cea mai însemnată publicație românească în acest gen.

Calendarul partidului național român este singurul calendar care, prin conținutul său bogat, poate mulțumi pe oricine.

Calendarul e gata și am început expediția.

De aceea nimeni să nu-și cumpere calendar până când nu va fi văzut pe acesta, care ca și în anul trecut, — va fi cel mai mare, mai bogat și mai ieftin calendar românesc.

Insoțiți-vă mai mulți și ne scrieți pe o carte poștală câte bucăți să vă trimitem.

Pentru „România” costă exemplarul 1 cor. 10 fileri.

Nici pe așteptare și nici cu rambursă 1—5 ex. nu trimitem deoarece porto face mult! Asemenea cereri nu se vor lua în considerare. — Se poate procura dela

Administrația ziarului „Românul”, Arad, str Zrinyi nr. 1a.

Condițiunile de vânzare:

Calendarul „Partidului Național Român” se vinde *numai pe bani gata*.

Prețul unui ex. 60 fl, iar pentru trimiterea cu poșta 20 fileri deosebit.

dela 10 ex. până la 14 ex. cu 15% rabat, nefrancat;

dela 14 ex. până la 36 ex. cu 20% rabat, nefrancat;

dela 36 ex. până la 72 ex. cu 20% rabat franco;

de 72 ex. în sus cu 25% rabat, franco.

Singurul calendar care poate mulțumi pe oricine!

Cea mai însemnată publicație românească!

60 fl.
+ 20 fileri
porto postal

Cel mai bogat și mai ieftin calendar românesc!

60 fl.
+ 20 fileri
porto postal

CZIGER LÁSZLÓmaiestru dipl. pentru instala-
țiuni de electricitate și gaz lă-
cătuser și mașinist-electrician

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Teleki nr. 1

Execută totfelul de lucrări electrice, optice și d-
lacătuserie, și anume: ferării pentru clădiri, gar-
duri pentru monumente, vetre de fier, uși de fier,
rolețe de fier pentru prăvălii, mașini de cusut,
mașini de scris, biciclete, reparare de gramofone
și instalațiuni electrice, stră-
formări de mașini cu aburi
și motoare în locomobile.Magazin permanent de mașini de cusut și
accesorii, precum și garnituri de îmblățit.
Serviciu prompt, lucru excelent, prețuri ieftine.„HAI SĂ DAM MÂNĂ CU MÂNĂ
CEI CU INIMA ROMÂNĂ”.**ANUNȚ DE DESCHIDERE!**Am onoare a aduce la cunoștința on. public române-c și
în special on. preoții și învățătorii, că mi-a reușit să cumpăr
casele cu vestia prăvălie

„LA GLIGOR” din Sibiu, piața mică,

și pe care mi-am asortat-o cu toți articlii de manufactură atât
pentru dame și domni cât și pentru țărani și țarance.Din cauza procesului ce l-am avut cu orașul stând prăvălia
mai multe luni închisă, rog pe on. preoți din jurul Sibiiului, să
binevoiască a recomanda prăvălia mea credincioșilor din comu-
nele dlor. Cu deosebită simă:

(Do 1624)

TEODOR DOBOIU.

Cine voește să cumpere

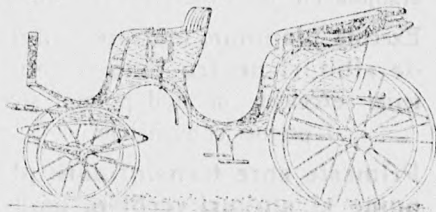
INCĂLTĂMINTEfabricate în țară într'adevăr fine, comode,
elegante și durabile acela să cumpere cu
încredere dela**IOAN VUIA, Sălmar**

(ZATMAR) Deák-tér.

(În casa lui Keresztos András).

Fine în magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și cio-
boate pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte
moderate, fabricate în țară nu are și marfele sale în privința execu-
țiunii drăgălașe sunt nelăteute. — La dorință se pregătesc totfelul
de ghete și ciobote după măsură.**STEPAN REGEL, maestru de trăsuri**

LUGOJ, str. Buziașului nr. 30. (Casa proprie).

Ofer onoratului public bogatul meu magazin de totfelul de
birje, drocare și totfelul de trăsuri țărănești.Lucrările de faur,
reparările trăsurilor
și alte lucrări în
această branșă se
execută în mod
artistic. Re 1254

Prețuri ieftine.

**S'a deschis marea expoziție de Crăciun în
Bazarul de concurență dela teatru**Rog on. public ea în interesul lui propriu, dacă vrea să cumpere ieftin și bine, să cerceteze **specia-
litățile de jucării și păpuși**, unele mai frumoase decât altele expuse în nouile localități
dela primul etaj în lungime de 50 metri. Intrarea liberă fără obligament de cumpărare! Expediare în
Ka 1594 provincie! Ceiți extrasul din prețurent de mai jos:**Desp. cu 50 fileri.**Fer de călcat, zurgălae, piua, mari bucăți de
mobile, pat, dulapuri, diferite garnituri de por-
țelan, ceas cu mecanism, tren, automobil,
clown muzical, fer de călcat de nichel, pian cu
8 clape, carte ilustrată durabilă, carte de po-
vești și anume: Robinson, Grün-Andersen,
„Ifjusági tündérvilág”, jocuri sociale, peste 100
bucăți păpuși îmbrăcate, păpuși veritabile
franceze de 22 cm. mărime, ciasornice de bu-
zunar cu mecanism de tras, vetre de fier, gar-
nitură de măturat, animale de tiniche, roată cu
sonerie mecanică, săbii, puști, chipiuri, violini,
mobile pentru camere, rechisite pentru bucă-
tărie, soldați de fer, păpuși durabile de celuloid etc.**Desp. cu 90 fileri.**Cele mai noi jocuri sociale și cărți de povești,
pat pentru păpușă, dulapuri cu 2 uși colorate,
diferite noutăți mecanice, ceas cu mecanism de
tras, tramvai electric cu conduct deasupra,
automobil, vagoane de tren colorate, acrobat,
clown și tot felul de animale, omnibus cu mo-
tor, vapoare, sbărnaitoare cu muzică, armă
ideală de cameră cu tablă de țintă, trăsura cu
vase, echipamente complete pentru soldați,
baionetă cu curea de lac, vase de porțelan pen-

TELEFON 8-66

Păpuși franceze mobile cu corp durabilMărime cm. 26, 28, 30, 32, 34, 36, 38, 42, 46, 50, 54, 58, 64.
Prețuri: 35, 40, 45, 50, 60, 80, 90, 110, 145, 160, 180, 210, 255.**Cai** — dăinuși în orice mărime
dela 2 cor. în sus.tru 6 persoane, miel cu voce, 6 buc. soldați du-
rabili, cărți ilustrate și de povești, trăsura
pentru păpuși cu roți de gumă, vase de tinichea
pentru bucătărie, odaie de scaldă, fer de călcat
cu cărbuni, piue, domino de os, păpuși mari de
gumă, epure cu mecanism, clowni cu meca-
nism, tipografii de mână, Laterna-magică, ma-
șini cu aburi, pătrate, ilustrate cu 12 pătrate,
dulap de pietri p. zidiri, mașină de călcat, etc.**Desp. cu 180 fil.**Grajduri, băcăni, camere, mobile admirabile,
tobe de piele mecanice cari cântă tango, ani-
male cu mecanism, galite cu piele naturală,
mici mari cu voce, cavaleriști durabili și ani-
male, menajerii, drumuri de fier cu mecanism
cu linii de fier, totfelul de figuri, animale, ma-
șini cu aburi, năi, dulapuri Richter de piatră,
garnituri, firezuri mici, figuri tari de sach cu
tablă, domino de os cu 45 pietri și a. m. articole.Asortiment bogat de păpuși de piele, celu-
loid și îmbrăcate. Reparaturile la păpușile
cumpărate la mine le execut gratis **Asortiment
colosal de decorații pentru pomul de Crăciun.**
Asortiment bogat de plăci duple pentru gra-
mophon, per bucata dela 1 cor 80 fileri în sus.